

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen

i

Veise Amts høiere Realskole
i Kolding

i

Juli 1858.

Kolding 1858.

Trykt hos B. C. Møller.

Beretning

ent

Veile Amts høiere Realskole i Kolding.

Udgivet, som Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Juli 1858,

af

H. C. F. Lassen,
Skolens Rektor.

Kolding 1858.

Trykt hos B. C. Møller.

Skolefterretninger

for

Skoleaaret 1857—1858.

Elevenerne.

I Efterretningerne for Skoleaaret 1856—1857 angaves Antallet af Skolens daværende Elever til 40. Af disse udgik, af 2den Klasse, M. W. Albinus, ved Konfirmationen i afvigte Foraar, for at anbringes ved Søveesenet; B. E. G. Nyholm af 3die Klasse, i Juni d. A., for at gaae Kontorveien; H. F. Holst af 3die Klasse, ligeledes i Juni, for at lære Skibsbyggeriet.

Bed Dødsfald har Skolen mistet een Elev, A. E. Jensen fra Svendborg, der i April f. A. var bleven optaget i Forberedelsesklassen. I Begyndelsen af December blev han angreben af en heftig Gigtfeber, som han dog heldigt overstod efter et 6 Ugers smerteligt Sygeleie, hvorefter han paaafaldende hurtigt gjenvandt en hos ham hidtil ukjendt Sundhed og Velvære. Men i Begyndelsen af Mai d. A. fik han et nyt Anfald, som efter mange Lidelser endte hans Liv d. 2den Juni, en tung Prøvelse for hans stakkels Forældre, hvis eneste Barn han var.

Derimod har Skolen, deels ved Begyndelsen af det nye Skoleaar, deels i Løbet af samme havt en Tilvæxt af 15 Elever, saa at disses Antal for Diebliffet er 51, nemlig 23 indenbys og 28 udenbys. Af Førstnævnte er 1 og af Sidstnævnte 5 konfirmerede.

Eleverne ere her anførte saaledes som de bleve ordnede ved Translokationen forrige Aar, og de i Aarets Løb optagne ere tilføiede i den Orden, hvori de ere indmeldte. Faderens Navn er hosføiet i Parenthes, og hvor intet videre findes bemærket, er Hjemstedet Kolding.

3die Klasse B.

- 1) Hans Jørgensen (Klubvært Jørgensen).
- 2) Peter Nissen (Kromand Nissen i Hvilestedkro).
- 3) Hjalmar Jilstrup (Kordegner Jilstrup).
- 4) Lave Marinus Warming (Agent og Kjøbmand Warming).
- 5) Leopold Hartvig Meyer (Kjøbmand H. W. Meyer).
- 6) Hans Vilhelm Hartvigsen (Gaardeier og Sognefoged H. Hansen i Haastrup).
- 7) Otto Ryed Bertelsen (S. B. Bertelsen, Eier af Gaarden Egeland i Starup).
- 8) Engelke Heinrich Ludvig Bülow (Propr. C. A. Bülow til Nagbøllegaard).
- 9) Baldemar Julius Holst (Propr. L. J. Holst til Follerupgaard).
- 10) Niels Sophus Gylding (Kjøbmand Gylding i Beile).

2den Klasse.

- 1) Andreas Ulrich Dyholm Holck (Gjæstgiver J. H. G. Holck i Odder).
- 2) Emil Theodor Koef (Skipper D. H. Koef i Grøeshjøbing).
- 3) Tage Christian Schmidt (Pastor U. K. Schmidt i Skanderup).
- 4) Christian Ehardt Lyse (Gaardeier Lyse i Skanderup).

- 5) Hans Peder Slagers (Slagers, Eier af Swinholtsgaard ved Veile).
- 6) Peder Pedersen (P. Mikkelsen, Eier af Marielyst i Nørre-Bjert).
- 7) Carl Dlus Morten Ohlsen (Strædermester Ohlsen).
- 8) Mikkel Pedersen (Broder til Nr. 6).
- 9) Hans Buhl (Gaardeier Buhl i Estang).
- 10) Meyer Wilhelm Meyer (Broder til Nr. 5 i 3. Kl. B).
- 11) Otto Frederik Emil Lassen (Rektor Lassen).
- 12) Peter Jürgensen (Kjøbmand J. Jürgensen).
- 13) Edvard Ludvig Hansen (E. Hansen, Eier af Soelsgaard ved Rolding).
- 14) Thomas Thomsen (afd. Gaardeier N. Thomsen i Hjarup).
- 15) Holger Starup Jacobsen (Pleiefader, Forvalter Starup til Lundsbygaard i Ringkjøbing Amt).
- 16) Andreas Christian August Jensen (Pleiefader, Pastor Hind i Hjarup).

1te Klasse.

- 1) Martin Peter Paulus Møller (Kjøbmand N. G. Møller).
- 2) Albert Christian Müller (Kjøbmand G. J. Müller).
- 3) Marinus Nicolaus Bastrup (Kjøbmand Bastrup).
- 4) Baldemar Nissen (Snedfermester Nissen).
- 5) Jens Peter Jørgensen (Broder til Nr. 1 i 3. Kl. B.)
- 6) Sophus Julius Grandjean (afdøde Toldkontrolleur Grandjean i Roeskilde).
- 7) Martin Reginald Borch (Stadshauptmand, Kjøbmand Borch).
- 8) Martin Ingwersen Markussen (afd. Læge, Krigsraad Markussen).

- 9) Nicolai Alfred Sophus Thomsen (Th. Thomsen, Eier af Estanggaard).
- 10) Peter Christian Claudius Drum (Slagtermester P. Drum).
- 11) Christen Ludvig Drum (Slagtermester A. Drum).
- 12) Niels Simon Johansen (Gaardeier Simonsen i Seest).
- 13) Carl Theodor Møller (Møller, Eier af Narup Mølle ved Beile).

Forberedelsesklassen.

- 1) Frederik Christian Schæffer (Cand. phil., Propr. Schæffer i Nørre-Bjert, Medlem af Skolens Forstanderskab).
- 2) Peter Christian Lau (Farver og Borgerrepræsentant Lau).
- 3) Andreas Laurigen Thørøe (Skipper Thørøe).
- 4) Henrik Henriksen (S. Henriksen, Eier af Skovgaard i Starup).
- 5) Bernhardt Echhausen Madsen (Rebflager Madsen).
- 6) Frits Wilhelm Brandt (Bager Brandt).
- 7) Carl Jørgen Wilhelm Nabye (Pastor Nabye i Heil-Beistrup).
- 8) Heinrich Schaffordt Thulstrup (Thulstrup, Eier af Nyberg-Mølle i Egtved Sogn).
- 9) Georg Bartholdy (Profurator Bortholdy).
- 10) Niels Winkel Tingleff (Gaardeier Tingleff i Bønslyd).
- 11) Simon Sofus Raben (Gaardeier Raben i Bønslyd).
- 12) Niis Christian Raben (Broder til Nr. 11).

Som Følge af Amtets Skrivelse til Forstanderskabet, af 3die Juni d. A., hvorved bestemmes, „at Forberedelsesklassen optages

i Skolens ordinære Plan", ophører denne Klasse's interimistiske Stilling til Skolen fra 1ste Juli d. A. at regne.

Med Skrivelse af 11te Januar d. A. har Amtet under Littr. c. meddeelt, „at Skoleraadet intet finder at erindre imod, at Skolens Klasser betegnes, som foreslaaet af Rektoren, med fortløbende Numere fra 1 til 5". — Overeensstemmende hermed ville fra næste Skoleaars Begyndelse Skolens 3de toaarige Kursus ikke længer blive betegnede med Underafdelingerne A. B., men med Numerne 1—5, og saaledes at 5te Klasse, i Henhold til Bekjendtgjørelsen af 18de Sept. 1855, bliver 2aarig. Denne forandrede Benævnelse vil lette Orienteringen med Hensyn til de Fag, hvor det 2aarige Kursus nødvendigt fordrer en Adskillelse i 2 Partier; i andre Fag, f. Ex. Skrivning, Tegning, Regning, og hvor forresten en Forening er mulig, ville 2 Klasser, ligesom hidtil, faae samlet Underviisning.

Det er en Selvfølge, at der fra Begyndelsen af ikke tages flere af de nye Benævnelser i Brug, end Omstændighederne fordre.

Lærerpersonalet.

I de første 7 Maaneder af indeværende Skoleaar var dette uforandret som i afvigte Skoleaar, og Underviisningsfagene vare, indtil en ny Lærer blev ansat, saaledes fordeelte, at Timelæreren i 24 ugentlige Timer besørgede Underviisningen i Fransk i nederste Afdeling af 3die Klasse B., i Mathematik i 2den Klasse, i Tydsk og Engelsk i samme Klasse's Underafdeling, i Regning i 1ste og Forberedelsesklassen og i Gymnastik i hele Skolen. Fra 1ste April d. A., da Lærerpersonalet forøgedes ved at Seminarist Løding blev ansat som 5te Lærer, har Fordelingen af Underviisningsfagene været følgende:

Rektor: Tydsk i 3die Klasse B, 2den Klassens og Forberedelsesklassens øverste Afdeling; Fransk i 3die Klasse B, 2den og 1ste Klasse; Engelsk i 3die Klasse B og 2den Klasse	24	Timer	ugentlig.
Hr. Kand. K. Høyer, Mathematik og Physik i 3die Klasse B, 2den og 1ste Klasse; Chemi og Tegning i 3die Klasse B; Naturhistorie i alle Klasser.	25	"	"
— Kand. C. Guldberg, Religion, Hi- storie og Geographi i hele Skolen .	30	"	"
— Kand. Krosgaard, Dansk i hele Skolen; Tydsk i 2den Klassens og Forberedelsesklassens nederste Afdeling samt i 1ste Klasse; Regning i 3die Klasse B og 2den Klasse	30	"	"
— Seminarist Løding, Regning i 1ste og Forberedelsesklassen; Tegning i 2den, 1ste og Forberedelsesklassen; Skrivning, Sang og Gymnastik i hele Skolen	34	"	"

§ Skrivelse fra Amtet af 11te Januar d. A. meddeeldes For-
standerskabet som vedtaget efter foregaaende Indstilling:

- a) at Underviisningen i Sang og Gymnastik vil være at optage
blandt de faste Underviisningsgjenstande for Skolen, og at
Forstanderskabet bemyndiges til dertil aarligen at anvende et
Beløb af indtil 150 Rdl.;
- b) at Spørgsmaalet om Forhøielsen af Lønnen for tredie og
fjerde Lærer fra 400 til 500 Rdl., og om Ansættelsen af en
femte Lærer til Forberedelsesklassen (og Sang og Gymnastik-
underviisningen) først vil kunne finde sin Afjyrelse ved næste

Budgets Affattelse; men at Skoleraadet samtykker i, at de i Skolekassen indbetalte Overskud af de for Forberedelsesklassens Elever betalte Skolepenge udbetales som et foreløbigt Tillæg til tredje og fjerde Lærers Løn, efter Forstanderskabets nærmere Bestemmelse.

Med Hjælp af den Sum, der saaledes var stillet til Forstanderskabets Disposition, i Forbindelse med hvad der fremdeles maatte indkomme for Eleverne i Forberedelsesklassen indtil 1ste Juli d. A., blev det muligt at udbetale tredje og fjerde Læreren en Godtgørelse, fra Forberedelsesklassens Oprettelse indtil nævnte Datum, som om deres Gage for dette Tidsrum have været beregnet til 500 Rdl. aarlig (foruden Fribolig for en ugift Lærer eller Hunsleiegodtgørelse), og af Overskudet fra den ansøgte Indtægt sammenlagt med den Deel af de til Sang og Gymnastik bevilgede 150 Rdl., der var forfalden indtil 1ste Juli, og de tilsvarende Beløb, som de der hidtil maanedlig vare udbetalte til Timelæreren, saa man sig desuden istand til foreløbigt at bestride Udgifterne til en femte Lærers Lønning, beregnet til 500 Rdl. aarlig, men uden Fribolig eller Hunsleiehjælp, indtil der ved Budgettets Affattelse, for Regnskabsaaaret 1ste Juli 1853 til 30te Juni 1859, kunde ventes en endelig Bestemmelse i denne for Skolen yderst vigtige Sag.

Som Resultat af Forhandlingerne i Skoleraadets og Amtsskoleledirektionens forenede Møde den 31te Mai d. A., for Lærerspersonalets Bedkommende ved Veile-Amtsskole, meddeeltes derpaa følgende i Amtets Skrivelse af 3die Juni d. A.:

Ltr. b) at der ansættes en 5te Lærer med Løn af 500 Rdl., dog uden fri Bolig, imod at den særlige Bevilling til Sang- og Gymnastikundervisning derved bortfalder;

Ltr. c) at 3die og 4de Lærers Løn, fra 1ste Juli d. A. at regne, forhøies fra 400 til 500 Rdl. aarlig;

Ltr. d) at saavel de nu ved Skolen ansatte Lærere, som de der

herefter ansættes, erholde fast Bestikkelse og som Følge deraf Pensionsberettigelse for dem selv og deres Enker, efter Skoleloven, mod at den ved Skolens Plan stillede Udsigt til Andeel i Skolepengene bortfalder, hvorhos Kirke- og Underviisningsministeriet vil være at anmode om, at tilveiebringe Justitsministeriets Anerkjendelse af, at den for fast ansatte Skolelærere lovhjemlede Fritagelse for Værnepligt bliver anvendelig ogsaa paa de fast ansatte Lærere ved Rolding Skole.

Lektionstabel.

Underviisningsfagene.	Korberedelsesklassen.	1ste Klasse.	2den Klasse.	3die Klasse B.
Danff	5	5	4	4
Tydsff	A 2 B 2	3	A 2 B 2 (AB 1)	3
Fransff	"	3	3	3
Engelsff	"	"	3	3
Religion	3	3	3	2
Historie	2	3	3	3
Geographi	2	2	2	2
Regning	4	2	2	2
Geometri	"	2	2	2
Algebra	"	"	2	2
Physik	"	2	2	2
Chemii	"	"	"	1
Naturhistorie	(2)	2	2	2
Skrivning	6	3	2	2
Tegning	2	2	2	2

Fra Skoleaarets Begyndelse indtil 1ste April har 2den Klasse havt 2 Afdelinger med særskilt Underviisning i Tydsff og Engelsff, i den øvrige Deel af Skoleaaret har hver Afdeling havt 2 Timer særskilt ugentlig i Tydsff og 1 Time samlet til skriftlige Øvelser; i Engelsff have begge Partier derimod havt samlet Underviisning,

da nederste Afdeling i dette Sprog havde gjort forholdsvis større Fremgang, end i Tydsk.

Fra 1ste Mai har Forberedelsesklassen i Tydsk været deelt i 2 Afdelinger, da 4 nye Elever, som paa den Tid optoges, først skulde til at begynde paa dette Sprog og 2 andre, som ikke længe forud vare optagne, bekvemt kunde ordnes sammen med dem og derved forhindres fra at være til Bepvør ved den øverste Afdelings Underviisning.

Forresten har siden Mai Maanedes Begyndelse samlet Underviisning kun fundet Sted for 1ste og Forberedelsesklassen i Naturhistorie 2 Timer egentlig, 3die Klasse B med 2den, og 1ste Klasse med Forberedelsesklassen i Gymnastik (ligesom den foregaaende Deel af Aaret) 2 Timer, og de Elever, der have Stemme, ligesledes 2 Timer egentlig, i 2 Afdelinger, i Sang. I næste Skoleaar ville vi, saavidt de indskrænkede Lokaler og Inventariet tillade det, ved Kombinationer i Skrivning, Tegning og enkelte andre Fag søge at vinde Lærerkraft til at skaffe de ældre Elever af Landbosstanden, som indmeldes uden videre Forundersøgelser, end dem Landsbysskolen kan præstere, saamegen særskilt Underviisning som muligt; thi det er ikke blot positive Kundskaber de mangle, men de have ofte tungt ved at udtrykke sig, selv om ganske almindelige Gjenstande, og deres Forstandsevner ere overhovedet saalidet øvede, at de i Almindelighed have Bamselighed ved at følge og foretage selv ganske simple Tankebevægelser. Skolen maa altsaa, saavidt det staaer i dens Magt, søge at skaffe saadanne ældre Børn en Vejledning og Underviisning, der for dem omtrent kan svare til, hvad Forberedelsesklassen er for de yngre Børn; thi uden en saadan Overgangstilstand, vil Skolens og Elevernes Arbejde og Anstrængelse være lige forgjæves. Hvad her er yttret, gjælder væsentligt de Landbosønner, som efter Konfirmationen melde sig for at deeltage i Skolens mellemste Klasser; men de have hidtil

ikke været saamange (iaar navnlig paa Grund af de uheldige Konjunkturer, der have holdt mange Elever tilbage, der ellers vare bestemte for Skolen), at man har kunnet udstrække deres særskilte Underviisning videre end til et Par Fag, og det var dog ikke blot dertil at Eiendommeligheden ved deres Behandling skulde indskrænke sig. Glædeligt er det imidlertid, at Landboerne begynde at indse Nødvendigheden af, at sende deres Børn til Skolen i en tidligere Alder, og at flere af dem allerede have viist det i Gjærningen, som kan skjønnes af foransførte Liste over Eleverne.

Overfigt over det i Skoleaaret Læste.

Dansk.

3die Klasse B. Borgens og Rungs Læsebog, 3die Kursus, S. 63—425.

Udenad er lært: Vilhelm Bisp og Kong Svend — Magnus og Knud Lavard — Ridderen ved Kulsvierhytten — Morten Luther — Morten Borup — Daniel Rankau — Ole Bind og Ridder Kalv.

Hele Bojesens Grammatik og Wolles Retskrivningslære, som ere indøvede ved passende Stykker af Læsebogen.

To Stile ugentlig, hvoraf en Deel har bestaaet i Oversættelse fra Tydsk til Dansk.

2den Klasse. Borgens og Rungs Læsebog, 3die Kursus, S. 33—130.

Hele Bojesens Grammatik og Wolles Retskrivningslære, som ere indøvede ved Analyse af dertil udvalgte Stykker i Læsebogen.

Udenad er lært af Mummies Digtesamling: Da jeg var lille — I Aftensofen — Kong Frode og Gubben — Skovveien — Fjeldspringet — Matrosen — Den blinde Mand — Guldvægten — Det døende Barn — Sømanden — Danebrog — Naar mit Die er luft — Næsegreven — De tre høie Ord.

To Stile ugentlig, deels Diktat, deels Oversættelse fra Tydsk til Dansk.

1ste Klasse. Borgens og Rungs Læsebog, 2det Kursus, S. 33—157.

Bojesens Grammatik § 1—47, som er indøvet ved Hjælp af de dertil bedst passende Stykker i Læsebogen.

Udenad er lært af Mummies Digtesamling: De to Farer — Varslet — De to Heste — Guldvægten — Matrosen — Bonden og hans Søn — Fjeldspringet — Marst Stigs Døtre — Draaben — I Aftensofen — Folkesang — Næsegreven og Danebrog.

To Diktatstile ugentlig.

Forberedelsesklassen. Borgens og Rungs Læsebog, 1ste Kursus, S. 54—174.

På Læsebogen er lært udenad: Bjørnen ved Ruberne — Barnet og Duen — Vandringsmanden og Lærken — Benen i Nød — Bjørnen som Rytter — Dansen i Skoven — Gildet i Skoven — Vidronningen og Fuglekongen.

Bed Siden af de forskjellige mundtlige og skriftlige Elementarøvelser, som foretages med Elever paa dette Standpunkt, er tillige stadigen anvendt saadanne, som forberede til den egentlige grammatikalske Underviisning, der tager sin Begyndelse i næste Klasse.

Med Hensyn til forskjellige Forespørgsler og til de med Eleverne i Forberedelsesklassen allerede gjorde Erføring, maa jeg erindre om, at naar det i Beretningen om Skolen for afvigte Skoleaar hedder, Side 11: „Elever optages i Forberedelsesklassen, naar de have naaet deres ottende Aar og besidde antagelig Færdighed i Indenadslæsning“, saa er Meningen heraf ingenlunde, at Alderen er Hovedbetingelsen og at den anden Fordring kan forstaaes efter den allermildeste Fortolkning. Skolen maa netop lægge størst Vægt paa den sidste Fordring og derhos gjøre opmærksom paa, at Tillægsordet „antagelig“ maa forstaaes om en forstandig Læsning og som svarer til den angivne Alder; hvorimod det, naar denne Betingelse er fyldstgjort, kommer mindre an paa, om Eleven skulde mangle noget i den opgivne Alder.

Tryk.

3die Klasse B. Lærens tydske Læsebog. S. 185—247.

En Deel af Bogens 1ste Kursus, som ikke blev læst ifjor, er benyttet til Ektemporallæsning paa Skolen.

Af Lærens Dypgaver til tydske Stile ere Nr. 1—30 af 1ste Parallelkursus gennemgaaede til skriftlige Øvelser og Nr. 1—39 af 2det Kursus anvendte til mundtlige Ektemporalstile.

Alle Hovedpartier af Trojels tydske Grammatik og „Et Par Kapitler af den tydske Syntax til Skolebrug. Kjøbenhavn 1857“ heelt ud.

2den Klasse. Øverste Parti: Lærens tydske Læsebog. S. 167—200. Noget af Bogens 1ste Kursus og den sidste Trediedeel af Lærens Elementarbog er benyttet til Ektemporallæsning. Trojels Grammatik: Substantivers og Adjektivs Deklination, Komparation, Talord, Pronominer, Verber og Præpositioner, med Forbigaaelse af alle Specialia.

De danske Stykker af Elementarbogen, til Nr. 30, ere anvendte til mundtlige og skriftlige Stile.

Nederste Parti: Elementarbogen S. 27—99. Læsebog S. 1—8.

Lassen: Den tyske Grammatiks Formlære i Udvalg.

30 Numere af Elementarbogen til mundtlige og skriftlige Stile.

1ste Klasse. Lassens Elementarvog S. 44—89.

Side 1—30 er benyttet til mundtlige og skriftlige Stile og til forskjellige grammatikalske Øvelser.

Udvalget af Formlæren, til 2den Konjugation.

Forberedelsesklassen. Øverste Parti: Elementarbogen Nr. 16—57. Nr. 1—15 ere benyttede til forskjellige Øvelser.

Nederste Parti: Elementarbogen Nr. 1—27 indenad og udenad. Udenadstavning og Afscrivning.

Fransk.

3die Klasse B. Øverste Parti: Lassens Chrestomathi S. 1—58. Hvad der ifjor ikke blev læst af Læsebogen for de lavere Klasser er benyttet til Extemporallæsning.

Abrahams Grammatik: Bøiningelæren med Forbigaaelse af alle sjeldnere Former.

Lassens Stileopgaver, 1ste Afsnit, mundtligt Nr. 35—80. 2det Afsnit 40 Numere mundtligt og tildeels skriftligt.

Nederste Parti: Lassens franske Læsebog for Begyndere, med tilhørende Udvalg af Formlæren. Chrestomathien S. 128—134. Stileopgavernes 1ste Afsnit Nr. 1—42, mundtligt og tildeels skriftligt.

2den Klasse. Lassens Læsebog for de lavere Klasser S. 94—103 og 108—121. Udvalg af Formlæren (Læsebogen

for Begyndere). Stilleopgavernes 1ste Uffnit Nr. 1—35 mundtligt og tildeels skriftligt. (Kun 6 Elever af denne Klasse have læst Fransk. Den øvrige Deel af Klassen har i de franske Timer været beskæftiget med skriftlige Arbejder, deels i Tydsk og deels i Engelsk).

1ste Klasse. Lærens Læsebog for Begyndere heest ud. Uddraget af Formulæren. — Stilleopgavernes 1ste Uffnit Nr. 1—23 mundtligt og skriftligt.

Engelsk.

3die Klasse B. A Christmas Carol by Dickens S. 1—57. Tales of a Grandfather by W. Scott S. 29—80 er læst extemporalt paa Skolen.

Af E. F. Anfers Parleur ere de 9 første Samtaler lærte udenad og Nr. 1—334 ere benyttede til mundtlige og skriftlige Stilleøvelser.

E. B. W. Witttrups Grammatik S. 18—74.

2den Klasse. Øverste Parti: The history of Little Jack Nr. 1—66.

Mariboos Grammatik S. 23—85.

Nederste Parti: The history of Little Jack Nr. 1—50.

Af Grammatiken, Formulæren til de uregelrette Verber.

Begge Partier have benyttet 1ste Uffnit af de franske Stilleopgaver til at oversætte saavel mundtligt som skriftligt paa Engelsk.

Religion.

3die Klasse B. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus, 2den og 3die Artikel af Troesbekjendelsen. Balslevs Bibelhistorie forfra til Jesu Lignelser.

Mærk-Hansens Udtog af Kirkehistorien til Reformationen.

Nogle Psalmer ere lærte udenad, og Pauli 1ste Brev til Korintherne er gennemgaaet paa Skolen.

2den Klasse. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus, fra Læren om Synden til den tredie Troesartikel inklusive. Balslevs Bibelhistorie, Fortællingerne af det gamle Testament.

Nogle Psalmeverse ere hver Uge lærte udenad.

Af det N. T. er Matth. og Mark., og af Johannes Evangelium Lidelseshistorien gennemlæst paa Skolen.

1ste Klasse. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus, forfra til det sjette Bud. Balslevs Bibelhistorie N. T. fra Lidelseshistorien og ud. G. T. fra Skabellen til Moses.

Nogle Psalmeverse ere hver Uge lærte udenad.

Forberedelsesklassen. Bibelhistorie fra Skabellen til Moses, og fra Jesu Lidelse til Slutningen af N. T.

For at modarbejde den sædvanlige tankeløse Udenadslæren, ere de bibelske Historier blevne Børnene fortalte en eller flere Gange og af dem gjenfortalte, og ved Underviisningen er stadigt gjort Brug af bibelhistoriske Billeder.

Enkelte Psalmeverse ere lærte udenad.

Historie.

3de Klasse B. Kosods Udtog af Verdenshistorien, udg. af Thrige, fra Sullas Død til Reformationen. Af Middelalderens Historie: Frankrig, England, Italien, Tydskland, Nederlandene, Spanien og Portugal. 2 Elever have desuden gennemgaaet Frankrigs Historie ligetil Nutiden.

2den Klasse. Kosod Historiens vigtigste Begivenheder, udg. af Thrige. 1ste Afdeling: Middelalderens og den nyere Tids Historie til den vestphalske Fred. Anden Afdeling har kun

læst til Reformationen. Begge Afdelinger have læst Nørks Fædrelandshistorie, fra Valdemar Seiers Død til Frederik den Fjerde.

1ste Klasse. Nørks Fædrelandshistorie, fra Evend Estridsen til Frederik den Femte inklusive.

Forberedelsesklassen. Nørks Fædrelandshistorie, fra Knud den Store til Kalmarunionen.

For at vække Elevernes Interesse for Historien, og for ligesaa vel i dette Fag som i Bibelhistorien at modarbejde tankeløs Udenadskæren, ere de enkelte Historier fortalte, tildeels flere Gange, med mange Tillæg og af Børnene gjenfortalte.

Geographi.

3die Klasse B. Velschows Lærebog, Storbritannien og Irland, Portugal, Spanien, Frankrig, ¹Italien, Asien og Australien.

2den Klasse. Millings Lærebog, Preussen, ¹Østrik, Tydskland, Schweiz, Holland, Belgien, Italien, Tyrkiet og Grækenland.

1ste Klasse. Millings Lærebog, Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Holland, Belgien, Italien, ²Schweiz. Oversigt over Europa.

Forberedelsesklassen. Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Italien, Oversigt over Europa. Fortrinsvis Orientering og Dvælses paa Kortet (Kroghs Ledetraad).

Regning.

3die Klasse B. Jensen's Regnebog 2det Uffnit, fra Reguladetri med Brøf til blandede Opgaver.

Enkelte Elever ere færdige med dette Afsnit og skulde begynde paa 3die Afsnit.

2den Klasse. Øverste Afdeling: Jensen's Regnebog 2det Afsnit, de 4 Regningsarter med Brøk, Reguladetri med Brøk til blandede Opgaver.

Nederste Afdeling: de 4 Regningsarter i benævnte Tal og Reguladetri.

1ste Klasse. Om trent Halvparten af Eleverne har gennemgaaet de 4 Regningsarter i benævnte og Resten i ubenævnte Tal efter Jensen's Regnebog, 1ste Afsnit.

Hovedregning om trent 400 Opgaver i Addition og Multiplikation.

Forberedelsesklassen. Jensen's Regnebog, 1ste Afsnit.

En Deel af Eleverne have indøvet de 4 Regningsarter i benævnte Tal. De øvrige staae paa et temmelig forskjelligt Standpunkt, paa Grund af deres meget uensartede Færdighed ved Indmeldelsen og den kortere eller længere Tid, der er forløben siden deres Optagelse i Skolen.

Hovedregning som i 1ste Klasse.

Mathematik.

3die Klasse B. Munds's Lærebog i den elementære Geometri indtil S. 84 om Cirklen.

A. Steens elementære Arithmetik fuldstændigt og indøvet ved en stor Mængde Opgaver.

2den Klasse. Munds's Lærebog i den elementære Geometri indtil Trefanterns Kongruents S. 37.

A. Steens elementære Arithmetik indtil Divisionen; det gennemgaaede Pensum er indøvet ved en stor Mængde Opgaver.

1ste Klasse. Geometri er gennemgaaet mundtligt, uden Af-

benyttelse af nogen Lærebog. Øvelserne ere foretagne ved Hjælp af et Klodseapparat: Terning, Parallelepipeder, Prismes, Pyramider og Cylindere. Til Grund for sit Foredrag og de under samme foretagne Øvelser har Læreren lagt et Kollegium af Prof. A. Steen, og er i samme naaet til § 11, om hvorledes enhver Udstrækning kan aftage saaledes, at den forsvinder.

Naturlære.

3die Klasse B. Naturlærens mechaniske Deel af Ørsted, til S. 134. Almindelig Bevægelseslære; dog med Forbigaaelse af Høidemaaling ved Barometret og det vidtgaende Detail om Veining og Haarer. *)

Chemi. *)

Chemi er læst 1 Time ugentlig udenfor den normerede Skoletid. Knud Høyers Lærebog i Chemi, til Skolebrug, som er lagt til Grund, er gennemgaaet til Metallerne. Underviisningen har bestaaet i afværende Foredrag og Examination.

Samtidigt med Foredragene ere alle saadanne Experimentere foretagne, som Lærebogen i Begyndelsen giver Anledning til, og som med Lethed kunne udføres i Timen. Foruden denne Underviisning have Eleverne, til ubestemte Timer i deres Fritid, haft Leilighed til selv at foretage enkelte Forsøg, og til at øve sig i de almindelige chemiske Arbeider.

Blandt de i Aarets Løb af Eleverne selv udførte Arbeider og Øvelser ere følgende de vigtigste:

Udvikling af Brint ved at lade Vanddamppe over glødende Jernspaaner.

Udvikling af Brint ved at behandle Jern og Zink med fortyndet Svovlsyre.

Filtrering, Inddampning og Krystallisation af de derved dannede Salte.

Iltning af Kviksølv (ved Salpetersyre), Dannelse af Kviksølvtveilte. Reduktion af Kviksølvtveilte ved Glødning; Opsamling af den udviklede Ilt.

Dannelse af Kobberilte ved at lade Ilt over glødende Kobberspaaner. Dannelse af Kobberilte ved Glødning af Kobber i en aaden, sraatliggende Digel.

2den Klasse. Silfverbergs Lærebog i kemisk Physik til Elektricitet, S. 41. Dampmaskinen er mundtligt bleven udførligere behandlet, og det Gjennemgaaede er stadigt oplyst ved Forsøg.

1ste Klasse. Ved Underviisningen er ikke benyttet nogen Lærebog og ved Examinationen er kun forlangt, hvad der antoges at kunne opfattes af Eleverne under det mundtlige Foredrag, hvorved der stadigt henvises til de foretagne Forsøg og til de i det daglige Liv almindeligst mødende Phænomener. Gjennemgaaet er: Legemernes physiske Egenskaber — Tyngde og Bægtfyldde — Bevægelse og Hvile, Tyngdepunktet og de faste og draabeflydende Legemers Ligevægt — Bægtstangen, Tridsen, Vinden og Skraaplanet.

Naturhistorie.

3die Klasse B. Planterigets Naturhistorie ved Baupell, med Forbigaaelse af enkelte Detailler, navnlig angaaende Plantens indre Bygning.

Der er med Eleverne foretaget adskillige botaniske Ekspeditioner.

Tilberedelse af Svovlbarium ved Glødning af svovlsurt Baryt med Kul.

Dannelse af kaustisk Baryt ved Kobberittens Berørvirkning med Svovlbarium. Afbenyttelse af Svovlbarium til Tilberedning af nogle Barytsalte.

Tilberedning af chlorsurt Kali; Udvikling af chlorsurt Kali. Udvikling af Ammoniakluft, Chlor og Chlorbrinte, samt Tilberedning af Ammoniakvand og Saltsyre.

Nogle Destillationer, saasom Tilberedning af koncentreret Edikesyre, Rectifikation af Spiritus osv.

Tilberedning af nogle Metallsalte, f. Ex. salpetersur Sølvilte.

I en Deel Mergelprøver er Kalkmængden kvantitativt bestemt, efter et Par Metoder.

Grændebranden for nogle Torve- og Stenkulsprøver er bestemt ved Reduktion af Blyilte.

2den Klasse. Lützens Begyndelsesgrunde i Dyrerigets Naturhistorie, forfra til S. 111. Skolens naturhistoriske Samling har stadigt været benyttet ved Underviisningen.

1ste Klasse. Lützens Begyndelsesgrunde i Dyrerigets Naturhistorie, Pattedyrene og Fuglene, samt de koldblodige Beendyr. Forberedelsesklassen har siden 1ste April i dette Fag haft Fællestimer med 1ste Klasse, men der er kun fordret saameget som Eleverne kunde antages istand til at opfatte af de mundtlige Foredrag og Forklaringer, som gives dem i Skolens Samlinger.

Skrivning.

Ved Underviisningen benyttes Bjerrings og Riisgaards For skrifter; i Forberedelsesklassen afveksles med Taftskrivning og andre Ovelser, som dermed staae i Forbindelse.

I en særskilt Skrivebog skriver Eleven hver Maaned et Prøveblad, der giver en let Oversigt over Fremgangen i Aarets Løb og ved Examen fremlægges istedetfor de sædvanlige Prøveskrifter.

Tegning.

Ved Tegneunderviisningen benyttes Prof. Eimesens Apparat til geometrisk og Projektionstegning. I Forberedelsesklassen og tildeels i 1ste Klasse foretages Forøvelser til geometrisk Tegning.

Skolens Samlinger og Inventarium.

(Tidsrummet fra Udgangen af 1856 til Midten af 1858).

I det foreløbige Udkast til en Plan for Skolen, som vedtoges i Amtsskoleinspektionens og Amtsskoleraadets kombinerede Møde d. 27de Juni 1856, opførtes til Bibliothekets, Samlingernes og Inventariets Vedligeholdelse paa den særlige Konto 110 Rd. 2 Mk. 12 Sk., hvorved tillige blev bestemt, at hvad der i et Regnskabsaar besparedes paa de andre Poster af den særlige Konto, ogsaa kunde anvendes (altsaa for en Deel eller heelt) paa denne Post. I Mødet d. 25de Juni 1857 bevilligedes til den budgetterede Sum et Tilskud, for Regnskabsaaaret fra 1ste Juli 1857 til 30te Juni 1858, af 50 Rd., hvorom i Kommunikationen af 30te Juni 1857 bemærkes, at Beløbet efter Bevillingens Form kan antages ogsaa at ville blive gjentaget i følgende Aar. I samme Møde bevilligedes extraordinært 150 Rd. til Anskaffelsen af kemiske Apparater og 75 Rd. til et nyt Inventarium af Borde og Bænke i den physiske Klasse. — Endelig er i Mødet d. 31te Mai d. A. gjentaget Bevillingen af 50 Rd. til Bibliotheket, Samlingerne og Inventarium (for 1858—1859), endvidere extraordinært for indværende Regnskabsaar 250 Rd. til første Indretning af et kemisk Laboratorium og aarligt (fra 1858—1859 at regne) 50 Rd. til yderligere Anskaffelse af endnu manglende kemiske Apparater og til Bestridelse af de med Experimenterne forbundne Udgifter.

Af denne korte Oversigt vil det isjønnes, at de forskjellige Indstillinger om Bevillinger til at anskaffe eller komplettere fornødne Apparater og til at bestride Udgifter, som ere uundgaaelige, naar Underviisningen i visse Retninger skal bringe et tilfredsstillende Resultat, af Autoriteterne ere blevne behandlede med en Liberalitet, der, i Betragtning af de tilstedeværende Forhold, fortjener i høi Grad at paasjønnes; men det bør derhos fremhæves, at det fornemmelig er Hr. Amtmand D. Lehmann, der i Egenkab af Amtsskoledirektionens og Amtsskoleraadets Formand har virket til en heldig og snarlig Ordning af de forskjellige Ansiggender, som væsentligt betinge Skolens Bestaaen og Udvikling, og der saaledes har viist, at han med stigende Interesse omfatter den Stiftelse, hvis varme Talsmand han har været, fra det Øieblik af at det blev vedtaget, at en saadan Underviisningsanstalt skulde afløse den nedlagte Latinscole i Rolding.

A. Bibliotheket.

Bed Revisionen, som er foretaget to Gange, først ved Børgernes Omflytning, for at skaffe mere Plads i de Sag, som, ifølge Skolens Natur, for Eftertiden nærmest have Udkomst til Forøgelse, og senere, da alle Bøger vare opstillede, savnedes foruden enkelte Bærker, der i Medfør af ministerielle Skrivelser vare udtagne af Bibliotheket, førend Samlingerne overleveredes til Byen, og dem, som i Hovedfortegnelsen vare noterede som manglende, endnu omtrent en Snes Bind, meest Skolebøger, der ville blive erstattede ved nye Exemplarer, forsaavidt som Skolen maatte have Brug for dem. I følgende Fortegnelse er ogsaa anført enkelte Bøger, som ikke findes optagne i Rolding Latinscoles Meddelelser om Bibliotheket.

(De med † betegnede Bøger ere skjænkede af Underviisningsministeriet, de med * af andre Givere.)

1. Theologi.

- H. Martensen: Dogmatiske Oplysninger. Kbhvn. 1850.
 C. J. Brandt: Bibelsk Billedbog med Fortællinger. Kbhvn. 1857.
 F. Hammerich: Forhandlinger paa det første skandinaviske Kirke-møde. Kbhvn. 1857.
 W. Nothe: Det danske Kirkeaar, 2den Udgave. Kbhvn. 1843.
 C. F. Engelstoft: Liturgiens Historie i Danmark. Kbhvn. 1841.

2. Nære fremmede Sprog.

- J. & W. Grimm: Deutsches Wörterbuch. Leipzig 1855—1857. 9—12 Lieferung.
 *H. C. F. Lassen: Opgaver til tydske Stile for Skolernes høiere Klasser. Odense 1857.
 J. Listov: Engelsk Elementarbog. 3die Udg. Kbhvn. 1857.
 T. G. Repp: English stories. 3d. Ed. Cph. 1857.
 R. F. C. Wagner: Grammatik der englischen Sprache. Neu bearbeitet von L. Herrig. 6te Aufl. Braunschw. 1857.
 Wigand: Pocket Miscellany. Vol. 1—5. Göttingen 1855—58.
 J. Listov: Engelsk Læsebog. 1—2 Afd. Kbhvn. 1857—58.
 *H. C. F. Lassen: Stileopgaver til Indøvelse af den franske Grammatiks Elementer, 1ste Afsnit. 4de Udg. Odense 1857.
 *H. C. F. Lassen: Fransk Læsebog for Skolernes lavere Klasser. 2den Udgave. Odense 1858.

3. **Danske Literatur og Sprog.**

- Cøbenhavn: Almindeligt Forfatterlexikon for Danmark. Supplementbind 4—5 Hefte. Kbhvn. 1856—57.
- * Schach: Staffeldts samlede Værker, udg. ved F. L. Liebenberg. Fortsættelse og Biographi. 1—5 H.
- Grundtvig: Doctrin af Nordens Kæmpeliv. 2det Hefte.
- J. P. Mynster: Blandede Skrifter, 6te Bd. Kbhvn. 1857.
- L. Holberg: 3 latinske Breve. Overs. 1745, udg. af Levin. Kbhvn. 1857.
- L. Holberg: 120 Epistler. Udg. af Fabricius. Kbhvn. 1858.
- P. L. Møller: Det nyere Lystspil i Frankrig og Danmark. Kbhvn. 1858.
- F. Dyrhøj: Udsigt over de danske Sprogarter. Kbhvn. 1857.
- Den danske Rimkrønike udg. af G. J. Brandt. Kbhvn. 1858.
- G. J. Allen: Det danske Sprogs Historie i Hertugdømmet Slesvig eller Sønderjylland. 1—2 D. Kbhvn. 1857—1858.
- Molbech: Danske Ordbog 2den Udg. 5—7 H. Kbhvn. 1856.
- H. H. Resolvi: Kortsagtet dansk Sproglære. Kbhvn. 1857.

4. **Historie og Politik.**

- Becher's Verdenshistorie oversat af Riise. Register 1—2 H. Kbhvn. 1857—1858.
- Annuaire des deux mondes. Années 1856—1857. Paris 1 V.
- L. Robert og G. Arnoul: Skildringer af Frankrigs Historie. Overs. af Kjølhede. Kbhvn. 1857.
- P. G. Lind: Christendommens Indflydelse paa den sociale Forfatning fra dens Stiftelse til Justinian. Kbhvn. 1852.
- P. G. Lind: Christendommens Indflydelse paa de occidentalske Folkeslag fra Aar 500 til 814. Kbhvn. 1858.

Thier 3: Konsulatets og Reiserdommets Historie. 5. 130—159.

Macaulay: Englands Historie. 5. 22—30.

A. Cronholm: Gustav II. Adolfs Regering. Stockh. 1857.

1—2 B.

L. Ranke: Fürsten und Völker von Süd-Europa. 1—4 Bd.

4te Auflage. Berlin 1854—1857.

† Marsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv. 2det Bds.

1ste og 2det 5. Kbhvn. 1856—57.

† Diplomatarium Christierni lmi. Udg. af E. F. Wegener.

Kbhvn. 1856. 4to.

M. Winther: Færøernes Historie. Kbhvn. 1858. 1ste 5.

Theophilus: Die schleswigsche Sprachsache. Kbhvn. 1858.

5. Geographi og Statistik.

K. v. Raumer: Allgemeine Geographi; 3te Aufl. Lpzg. 1848.

† Statistisk Tabelværk. Ny Række, 12te Bd., 1ste Hfd., Kbhvn. 1856.

6. Reisebeskrivelser.

Th. G. Petersen: Et Besøg i Jerusalem og Omegn. Kbhvn. 1857.

M. v. Humboldt: Reise i Amerika, oversat af H. Sødning, Kbhvn. 1856.

M. v. Humboldt: Reiser i det europæiske og asiatiske Rusland, overs. af H. Sødning. Kbhvn. 1856.

B. Chandlers: Ved Saltsøen. Oversat af Sørensen. Kbhvn. 1858.

J. Bonomi: Niniveh and its Palaces, with 279 engravings. London 1853. 8vo.

Mac Clure: Opdagelsen af Nordvestpassagen, overs. af D. P. Svendsen. Kbhvn. 1858.

C. J. Anderson: Sjöen Ngami, Forskningar och Uptächter under 4 Års Vandringar i Sydvestra Afrika. Stockholm 1856.

Levingstone: Reise i Syd-Afrika. Overs. af Bøldike. 1—4 5. Kbhvn. 1858.

7. Mathematik.

Simensen: Apparat til geometrisk og Projektionstegning. 1—3 5.

M. Steen: Mathematisk Opgaver. Kbhvn. 1849.

Ramus: Trigonometri. Kbhvn. 1853. 4to.

M. Steen: Sphærisk Trigonometri. Kbhvn. 1858. 4to.

J. Petersen: Om Logarithmer og deres Brug. Kbhvn. 1858.

8. Naturvidenskab.

J. Lange: Haandbog i den danske Flora, 2den Udg. 1—4 5. Kbhvn. 1857—58.

J. v. Kobell: Populære mineralske Skizzer, oversat af J. P. Lesföli. Kbhvn 1856.

Die Fortschritte der Physik in 1853—54. 9—10 Jahrgang. Berlin 1856—57.

C. Ramus: Grundtræk af Astronomien. Udg. af M. Steen. Kbhvn. 1858.

Mundi: Lærebog i Astronomien for Skoler. Kbhvn. 1855.

J. de Rougemont: Geschichte der Erde, überf. v. G. Fabricius. Stuttg. 1856.

Pouillet-Müllers Physik, 5te Aufl. 1—3 Bd. mit Atlas. Braunschw. 1856—58.

J. Mohr: Lehrbuch der chem. analyt. Titrimethode. Braunschweig. 1—2 B. 1857—58.

J. N. Fuchs: Gesammelte Schriften. München 1856. 4to.

J. Frick: Die physikalische Technik. Braunschw. 1856.

- M. Wagner: Geschichte der Uewelt, 2te vermehrte Aufl. 1. B. Leipzig 1857.
- N. J. Berlin: Læsebog i Naturkæren for Hvermand. 1ste H. Kbhvn. 1858. 2 Upl.
- Magnussen: Physiske Opgaver. Kbhvn. 1858.
- K. Karmarsch: Lærebog i den mechaniske Technologie, bearb. af Wilkens. Kbhvn. 1852. 1. Bd. 8vo og 1 Bd. Tavler i Iversfolio.
- J. F. W. Johnston: Agerdyrkningschemi og Jordbunds lære. Overs. af C. Thomsen. 1—4 i 2 Bd. Kbh. 1851—54.
- J. Thomsen: Chemiens vigtigste Resultater. Kbhvn. 1853.
- P. Pedersen: Almeenfattelig Veirlære. Kbhvn. 1854.
- C. Holten: Læren om Naturens almindelige Love. Kbhvn. 1857.
- C. Thomsen: Anviisning til Nivellering med Vandrøret. Kbhvn. 1858.

9. Philosophie.

- G. Sibbern: Om Humanitet og Afsind. Kbhvn. 1857.
- G. Sibbern: Om Humanismen. Kbhvn. 1858.
- S. Schaack: Physiognomiske Studier. Kbhvn. 1858.

10. Pædagogik, Methodik og Underviisningsvæsen i Almindelighed.

- J. Lange: Skolen og Livet. Kbhvn. 1854—56.
- N. G. la Cour: Lærebog i Gymnastik. Kbhvn. 1856. 2 Upl.
- Gh. Jørgensen: Om Mathematiken som Middell for almindelig Dannelse. Kbhvn. 1857.
- J. N. Stochholm: Folkeskolevæsenet i Schweiz. Kbhvn. 1857.
- † I. E. Rietz: Skånska Skolvæsendets Historia. Lund 1848.

J. W. Tjenburg: Kurze Anweisung beim Unterrichte im Tactschreiben. 1856.

M. P. Berggreen: Sange til Skolebrug 1—7 H. Kbhvn. 1851—1857.

11. Tidskrifter.

Dansk Maanedsskrift redig. af M. G. G. Steenstrup. Kbhvn. 1857—58. 4—6 Bd.

Nordisk Universitets-Tidskrift, 2den Aargangs 2—4 H.; 3die Aargangs 1—3 H.; 4de Aargangs 1ste H.

Tidskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskabene af Fogh, Banpell og Lütken. 3 Bd. 4—6 H. 4 Bd. 1—6 H. 5 Bd. 1—3 H. 1856—1858.

M. Petermann: Mittheilungen aus J. Perthes' Geographischer Anstalt. Gotha 1857. 1—12 H. 4to. 1858. 1—6 H.

12. Efterretninger om Universitetet eller andre Stiftelser, Examenlister, Forelæsninger odl.

† Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet fra Septbr. 1854 til Novbr. 1857.

† Charakterlister over Afgangsexamen, 2den Examen og den philosophiske Examen. 1854—57.

M. G. P. Linde: Meddelelser angaaende Kbhvns. Universitet. 1—2 H. Kbhvn. 1857—1858.

13. Lærde Selskabers Skrifter.

† Oversigt over det kongl. danske Videnskabers-Selskabs Forhandlinger 1854—56.

14. Disputationer.

† B. J. Fog: Kartesius, den nyere Philosophis Fader. 1856.

† F. G. Wiehe: De vestigiis et reliquiis synonymicæ artis Græcorum. 1856.

† 15. Leiligheds skrifter.

3 Universitetsprogrammer (1856—1857).

34 Programmer fra Skoler i Danmark (1856—1857).

6 " fra Skoler i Slesvig (1856—1857).

12 " fra Skoler i Holsteen (1856—1857).

2 " fra Lauenborg (1856—1857).

12 " fra Skoler i Norge (1855—1856).

385 " fra Skoler i Preussen (1853—1855).

16. Blandinger.

Nordisk Konversationslexikon. 1—8 B. 1857—1858.

M. Meyer: Fremmedordbog. Kbhvn. 1857.

17. Landkort.

Danmarks-Kort til Skolebrug, af Lieut. Schroll. Opkøbet paa Lærred, ferniseret og forsynet med Stoffe.

B. Morfskabsbibliotheket.

Af Grunde, som jeg ikke for Diebliffet finder det nødvendigt at udtale mig videre om, har jeg anset det for rigtigt, først senere at lade Udlaanet fra denne Afdeling af Bibliotheket tage sin Begyndelse. Naar nogle nødvendige Foranstaltninger ere trufne, og det efterhaanden viser sig, at de vigtigste Betingelser ere tilstede for at Hensigten dermed kan opnaaes paa en tilfredsstillende Maade, ville Eleverne faae Udgang til den vakre lille Bogsamling, som vi med saamange andre gode Ting have modtaget i Arv efter den nedlagte Skole.

C. De naturvidenskabelige Samlinger.

1. Den pbyssiske Samling.

a. Galvanisme.

Bunseus Batteri (6 Elementer).

b. Den kemiske Afdeling.

For de under 25de Juni 1857 til kemiske Apparater bevilgede 150 Rd. er efterhaanden anskaffet:

- 1 Bægtisfaal paa Stativ.
- 1 fransk Gramvægt.
- 1 rund Jernovn med Rist, Ringe og 3 Skaale til Sandbad.
- 1 mindre Jernovn.
- 3 Træstativer til Dvæne.
- 1 lille Gasometer.
- 1 Blikkasse til Luftudvikling.
- 1 lille Vandtønde med Hane.
- 1 Syand.
- 1 lille Ballie.
- 2 dreiede Træstativer med Messingtænger og Skruer.
- 2 Liebigske Svælerør.
- 1 Pd. Glasrør.
- Nogle Gutapercharør.
- 1 Glasmorter.
- 2 Platintraade til Blæserørørsforsøg.
- 8 Kolber med Forlag.
- 6 Florentinerflasker.
- 8 tubulerede Retorter.
- 10 Cylinderglas.
- 4 Glasstragte.
- 4 hæssiske Digler.
- 5 Blyantsdigler.

- 6 smaa Digler (Berliner Porcellæn).
 3 Bølsfiske Flasker med Lednings- og Sikkerhedsrør.
 4 Badsteflasker med indsleben Prop og indsmeltet Rør.
 10 Porcellænskaale og Digler.
 2 Røgflasker.
 60 Reagensglas, hvoriblandt et Par Sikkerhedsrør, Badstefløser, Chlorcalciumsrør, Arsenik-Reduktions-Rør, nogle smaa af Glasrør blæste Retorter samt nogle Smaatragte.
 60 Glas af forskjellig Størrelse med indsleben Prop.
- Desuden er bestilt en Deel Glasapparater til at komplettere den kemiske Samling; men som endnu ikke er præsteret fra vedkommende Glasværk.

2. Den naturhistoriske Samling

har ved Gaver faaet følgende Tilvæxt:

- Rød Glente (*Falco milvus*) fra Hr. Proprietær Schæffer.
 Museraage (*Falco buteo*, hvid Afart) fra Hr. Agent Warming.
 Grønspæt (*Picus viridis*) fra Hr. Boghandler Jversen.

Inventarium.

For de under 25de Juni f. A. bevilligede 75 Rd. er til den fysiske Klasse anskaffet et hensigtsmæssigt Inventarium af halvrunde Borde og Bænke, som blev taget i Brug i Slutningen af Septbr. f. A., og som er indført paa Skolens Inventarieliste.

Chemisk Laboratorium.

For at fremme Underviisningen i Chemi og fjerne de Ulemper og Uregelmæssigheder, der ere uundgaelige, naar Arbejderne skulle foretages i et Lokale, som ikke er indrettet dertil, indsendte

Forstanderskabet, paa mit Forflag, et Andragende om, at faae et sær-
ligt beliggende Havehuus i Forbindelse med Havedelen af et til-
grændsende Brændehuus indrettet til et chemist Laboratorium. Den
med Andragendet følgende Tegning approberedes, og Overslagets
Beløb 250 Rd. bevilgedes, som ovenfor anført, i Mødet d. 31.
Mai d. A.

Saa snart Bevillingen blev Forstanderskabet kommuniceret, toges
fat paa Arbeidet, der ventes tilendebragt saa betimeligt, at Labora-
toriet kan tages i Brug ved det nye Skoleaars Begyndelse.*)

Til Chemien er altsaa i det Hele bevilget: extraordinært til
Laboratoriet 250 Rd., til Apparater 150 Rd. og aarligt 50 Rd.
til Experimenter og Suppleringer. Skolen har derved opnaaet et
stort Gode, som blandt Skolerne, saavidt vides, Sorsø hidtil alene
har været i Besiddelse af, og man tør vel haabe, at det i Gjer-
ningen skal vise sig, at der herved er gjort en glædelig Begyndelse
til i denne Landsdeel at virke for Udbredelsen af den Green af
Naturvidensskaben, som med hver Dag vinder større Betydning for
Vidensskaben og for Livet.

Legat.

Renten for 1856 af det til Latinskolen skjenkede og til Beile-
Amtsskole overførte „Kolding Borgeres Legat“ 20 Rd. kunde
ikke uddeles ifjor, da man endnu ikke havde seet sig istand til
tilveiebringe Underviisning i Sang, og Skolen desuden havde be-
staaet for kort til at de i Fundatsen fastsatte Betingelser kunde
fyldestgjøres. Beløbet indfattes derfor i Sparekassen og vil nu i
dette Efteraar, tilligemed Renten for 1857, blive anvendt efter Be-
stemmelsen.

---

*) En nærmere Beskrivelse af Laboratoriet, ledsaget af en Tegning,
vil maasse blive leveret i en af de følgende Beretninger om Skolen.

Fripladser.

I Amtskoledirektionens og Amtskoleraadets forenede Møde d. 31. Mai d. N. vedtoges efter Forstanderskabets, paa mit Forslag grundede, Indstilling, at der ved Beile-Amtskole oprettes indtil 6 Fripladser for begavede fattige Børn i Amtet, for hvis Underholdning i Kolding og øvrige Forsyning, der paa anden Maade kan gøres Udveie. Disse Pladser ville være at bortgive efter Indstilling af Skolens Forstanderskab, af Skoleraadet og Amtskoledirektionen i Forening.

Den offentlige Examen

i

Deile Amtskole

afholdes fra den 14de til den 22de Juli

i følgende Orden:

Den skriftlige Deel.

Onsdagen den 14de Juli.

Kl. 2—5. 3die Klasse B. Arithmetik.

Torsdagen den 15de Juli.

Kl. 8—11. 3die Klasse B. Tydsk Stiil.

„ 8—11. 2den Klasse. Dansk Stiil.

„ 8—11. 1ste Klasse. Fransk Stiil.

„ 2—5. 3die Klasse B. Fransk Stiil.

„ 2—5. 2den Klasse. Engelsk Stiil.

„ 2—5. 1ste Klasse. Dansk Stiil.

Fredagen den 16de Juli.

Kl. 8—11. 3die Klasse B. Dansk Stiil.

„ 8—11. 2den Klasse. Tydsk Stiil.

„ 2—5. 3die Klasse B. Engelsk Stiil.

„ 2—5. 1ste Klasse. Tydsk Stiil.

Den mundtlige Deel.

Mandagen den 19de Juli.

- Nr. 8—10. 3die Klasse B. Dansk.
 „ 8—10. 2den Klasse. Mathematisk.
 „ 10—12. 1ste Klasse. Historie og Geographi.
 „ 10—12. Forberedelsesklassen. Regning.
 „ 2—3. Forberedelsesklassen B. Tydsk.
 „ 3—4½. 3die Klasse B. Religion.
 „ 3—5. 2den Klasse. Dansk.
 „ 4½—6½. 3die Klasse B. Frank.
 „ 5—7. 1ste Klasse. Regning.

Tirsdagen den 20de Juli.

- Nr. 8—10. 3die Klasse B. Historie og Geographi.
 „ 8—10. 2den Klasse. Physik.
 „ 10—11½. 1ste Klasse. Naturhistorie.
 „ 10—11. Forberedelseskl. A. Tydsk.
 „ 2—3. 2den Klasse. Frank.
 „ 3—5. 3die Klasse B. Tydsk.
 „ 3—5. 2den Klasse. Naturhistorie.
 „ 5—6. 3die Klasse B. Regning.
 „ 5—7. 1ste Klasse. Religion.

Onsdagen den 21de Juli.

- Nr. 8—10. 3die Klasse B. Mathematisk.
 „ 8—10. 2den Klasse. Engelsk.
 „ 10—12. 1ste Klasse. Tydsk.
 „ 10—12. Forberedelsesklassen. Historie og Geographi.
 „ 3—5. 3die Klasse B. Naturhistorie.
 „ 3—5. 2den Klasse. Religion.
 „ 5—7. 1ste Klasse. Physik.
 „ Forberedelsesklassen. Dansk.

Torsdagen den 22de Juli.

- Kl. 8—10. 3die Klasse B. Physik og Chemi.
 „ 8—10. 2den Klasse. Tysk.
 „ 10—12. 1ste Klasse. Dansk.
 „ 10—12. Forberedelsesklassen. Religion.
 „ 2—3½. 2den Klasse. Regning.
 „ 3½—5. 1ste Klasse. Mathematisk.
 „ 3—5. 3die Klasse B. Engelsk.
 „ 5—7. 2den Klasse. Historie og Geographi.
 „ 5—6. 1ste Klasse. Fransk.
 „ 6—7. Forberedelsesklassen: Naturhistorie.

Freddag Formiddag Kl. 9, den 23de Juli, meddeles Udfaldet af Examen. — Løverdagen den 17de Juli Kl. 9 prøves de indenbyes og Løverdagen den 21de August Kl. 9 de udenbyes Elever, som søstes optagne i Skolen. — Mandagen den 23de August Kl. 9 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

Elevernes Forældre og Forsatte samt Andre, som interessere sig for Skolen og Underviisningen, indbydes herved til at være Examen med deres Nærværelse.

J. T. F. Lassen.

Skoleefterretninger

fra

Kolding lærde Skole.

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen

i October 1854

af

Johannes Grönlund,
Skolens Rektor.

Kjöbenhavn.

Trykt hos *Andreas Seidelin,*

Hof- og Universitets - Bogtrykker.

Onsdagen d. 20de August 1854 indsatte hans Høitærværdighed Biskop TAGE MÜLLER dette Indbydelsesskrifts Forfatter til Rektor ved Kolding lærde Skole. I denne Anledning bleve følgende Sange afsungne, der vel ikke have noget poetisk Værd, men dog for Fuldstændigheds Skyld medtages her i Forventning af en skaansom Bedømmelse:

För Biskoppens Tale.

R o r.

Tone: Taarups Hymne 1ste Vers.

Med Andagt hæve vi vor Röst
Til Dig, o Gud! vort Haab og Tröst.
Et Lys Du tændte i vort Indre,
For Stövets Slægt fra Fald at hindre.
Hvo dette følger paa sin Vei,
Sin Pligt og Dig forlader ei.

(1*)

At kjende Sandhed, Viisdom, Dyd,
 Er her paa Jord vor største Pryd.
 Det troligt vil vi stræbe efter,
 Og alle Sjelens skjulte Kræfter,
 Som Du andaaended' huldt deri,
 Udvikkle her til Harmoni.

Og tryllede os Verdens Lyst,
 Da læg et Pantser om vort Bryst!
 Thi, ak! paa Livets Irregange
 Forvilled' sig og faldt saa Mange.
 Men Hver, som mindes Dig, er fri
 Og stærk mod Lysters Trylleri.

För Rektors Tale.

S o l o.

Tone: Taarups Hymne 9de Vers.

Naar vi oprulle Sagas Bog,
 Randsagende i Oldtids Sprog
 Om ædle, store Mænds Bedrifter,
 Der straale klart i hine Skrifter,
 Hensmelter flux vort Hjertes Iis
 I ædel Daads og Dyders Priis.

Gid klart da staae hvert ædelt Værk
 For Aanden os, at fri og stærk
 Den, hævet over Jordens Bærme,
 Maa stræbe Hine sig at nærme,
 At ei, som Lövet vorder Löv,
 Engang vort Stöv skal vorde Stöv.

Men at, naar Livet er forbi,
 Vor Daad maa mindes her, og fri
 Vor Aand i høie Aanders Klynge
 Sig hævende maa Dig lovsynge,
 Og meer og meer udvikle sig,
 Alt som den meer sig nærmer Dig.

Slutningskor.

Tone: Taarups Hymne, 3die Vers.

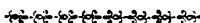
Til Dig vor Aand opløfter sig;
 Vi ere Intet uden Dig,
 O Du, som alt det Skabte styrer,
 Randsager Hjerter, prøver Nyrrer!
 Giv Du, som Villie, os Kraft,
 Skjenk Blomsten Styrke, Marv og Saft.

Velsign vor lille Skole her,
 Hver ædel Mand, som har den kjær,
 Enhver, som vil den pleie, frede,
 At den maa blomstre, Frugter sprede
 Om Landet ud, ei brat forgaae,
 Men end i Sekler frodigt staae!

Oratio Rectoris.

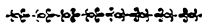

*Viri illustrissimi, doctissimi, omnium ordinum
quotquot adestis, maxime colendi!*

Non mirabimini vos, humanissimi! si mihi ex hoc suggestu dicturo, timiditas quædam oboriatur. Tempus, locus atque incertitia mea publice dicendi hunc timorem suscitant, efficiuntque, ut formidolosior hoc negotium atque munus officii aggrediar. Tempus, quod ea ætate vivimus, qua fere ipsi nesciamus, quid verum rectumque sit, quidque sit eligendum aut repudiandum. Ut per orbem terrarum in statu rerum, qui nunc est, atque in omni genere humano animadvertuntur incredibiles quidam motus, agitationes et, ut ita dicam, convulsiones, sic in litteris quoque doctrinisque

---

Rektors Tale.

*Hæderlige Forsamling af alle Stænder,
agtede Medborgere!*

*Ikke ville De undre Dem, Høistærede!
om jeg, i det jeg skal tale fra dette Katheder,
føler nogen Frygt at stige i mit Hjerte. Tiden,
Stedet og min Ukyndighed i at tale offentligt,
vækker denne Frygt, og gjør, at jeg lidt skjæl-
vende begynder paa denne Forretning, der
hører til mit Embeds Pligter. Tiden, fordi
vi leve i en Tidsalder, hvori vi næsten ikke selv
vide, hvad der er sandt og ret, hvad man skal
vælge eller forkaste. Som der hele Jorden
rundt i Statsforsatninger og hos hele Menneske-
slægten bemærkes en utrolig Røre og Bevægelse
og, saa at sige, Krampetrækninger, saaledes*

ingenuis apparet, in mediumque vulgatur agitata et certamen inter eruditos, utrum id, quod adhuc valuit viguitque in re litteraria, in posterum quoque valeat et vigeat, necne, ita ut in presentia non perspicuum sit, quem ad finem producat illud certamen, vel quem ferat eventum, nobisque interdum sit dubium, quid sequamur, aut quid non. Locus deinde, quem nunc primum conscendo, ad tantam tamque honoratam multitudinem dicturus. Cinctum enim video me stipatumque honestissima corona hominum, inter quos sunt multi, qui ætate, amplitudine et doctrina me antecessunt, et quorum acumini arguto commentatiuncula mea, qualiscunque est, sit proponenda. Denique commovet me perturbatque inscitia mea publice dicendi, præsertim cum dicturus sim post virum illustrissimum, omnibus ingenii dotibus facultatibusque dicendi præditum, cum quo neque suavitate pronuntiationis, neque gravitate sententiarum atque perspicuitate ego sim comparandus. Quæ cum ita sint, non mirum est, poulo timidiorem me hoc in pulpitem adscendere ad concionandum. Verumtamen spero, fiduciam vestræ patientiæ vestrique fa-

viser der sig ogsaa i Videnskabernes Rige, og udbreder sig alt meer og meer en Bevægelse og Kamp imellem de Lærde, om det, der hidtil har gjeldt i Videnskaberne, ogsaa i Fremtiden skal gjelde, eller ikke, saa at det for Öieblikket er uvist, hvorvidt denne Strid vil gaae, eller hvad der vil blive dens Ende, og vi stundom ere tvivlraadige, hvad vi skulle følge, eller ei. Stedet dernæst, hvilket jeg nu for første Gang bestiger, for at tale til saa stor og saa hæderlig en Forsamling. Thi tet omringet seer jeg mig af den agtværdigste Kreds af Mænd, blandt hvilke der ere mange, der i Alder, Anseelse og Lærdom overgaae mig, og hvis skarpsindige Dom min Tale, hvordan den end er, skal underkastes. Endeligt rører og ængster mig ogsaa min Ukyndighed i at tale offentlig, især da jeg skal tale efter en saa rigt begavet Mand, der er udrustet med alle Snillets og Veltalenhedens Gaver, og med hvem jeg hverken i Udtrykkets Ynde eller i Tankernes Vægt og Klarhed kan sammenlignes. Derfor maae De ikke undre Dem, Höistærede! om jeg lidt ængstelig bestiger dette Katheder, for at tale. Men dog haaber jeg, at min Tillid til

voris hunc metum sensim depulsuram, animumque meum confirmaturam esse.

Circumspicienti mihi, quid inter illam, quam commemoravi, agitationem animorum ego potissimum eligerem, quo per pauca momenta detinerem animos vestros, nihil incidit in mentem convenientius atque ad rem et diem accomodatius, quam ut dicerem de universali amore. Atque hoc propositum tam diu meditando versabam, ut propositum evaderet opus, opusque hæc oratio de amore omnia complectente, qui cum in omni societate hominum devincienda, tum præsertim in juventute instituenda appareat, quam orationem mihi liceat leni clementique judicio vestro submisce atque modeste, et qua par est observantia, tradere et commendare.

Amor creavit mundum, tot tantosque orbes circumvolventes complectentem, amor nos in vitam provocavit, cum nondum eramus, amorque totam naturam una cum omnibus ejus bonis voluptatibusque sustentat atque conservat, ne intereat vel deleatur. Et inter istam omnem rixam et discordiam, quæ tam vastans furit per orbem terrarum, universum tamen permeat

Deres Taalmodighed og Yndest skal efterhaanden forjage denne min Frygt og hæve mit Mod.

Idet jeg overveiede, hvad jeg under hien omtalte Gjæring helst skulde vælge, for dermed i faa Minutter at fængsle Deres Opmærksomhed, vilde Intet til Dagen og Hensigten mere passende rinde mig i Tanke, end at tale om den almene Kjerlighed. Og paa dette Forsæt grundede jeg saalænge, at Forsættet blev et Arbeide og Arbeidet denne Tale: Om den Alt omfattende Kjerlighed, der aabenbarer sig saavel i hele Menneskesamfundets Forbindelse, som især i Ungdommens Dannelse; og denne Tale være det mig tilladt, ydmygt og beskedent, og med den Opmærksomhed, som det sømmer sig, at anbefale til Deres milde og skaansomme Dom.

Kjerlighed skabte Verden med alle dens tallöse Kloder, Kjerlighed fremkaldte os til Livet, da vi ikke vare, og Kjerlighed opholder og bevarer hele Naturen med alle dens Herligheder, at den ikke forstyrres. Og under al den Splid, og Tvedragt, der saa ödelæggende raser over hele Jordens Kreds, gaaer der dog en Kjerligheds-Aand igjennem det Hele, der

spiritus amoris, qui placide mitigat animos iratos, et vulnera cruenta leniter medicatur. Neque enim mihi placet sententia eorum, qui putent, hominum cogitationes ab initio esse pravas, omnemque eorum curam et operam in suo cujusque commodo aliorumque pernicie positam esse. Imbecillitas tantum hominibus est attributa, et maturos fructus edere non possumus hic in fragili rerum humanarum conditione hac in parvula terra, quæ, cum immensis illis orbibus universi infiniti comparata, modo granum arenæ in solitudine, modo gutta in mari est appellanda.

Quemadmodum amor domum honestam complectitur, et sanctissimo vinculo ejus singula membra in coronam pulcherrimam connectit, ita amor quoque debebat per orbem terrarum vigere, gentes in societatem indissolubilem conglutinare, quam neque rixa, neque invidia, neque ceteræ cupiditates infestæ discindere possent, et prosperitatem beatitudinemque per terras diffundere, ita ut populi in pace et concordia inter se viverent, sibique invicem benevolis sensibus obviam venirent, animoque, qui amicitiam solummodo spiraret.

forsonende mildner de vrede Gemytter, og husvalende læger de blødende Saar. Ikke kan jeg hylde den Mening, at Menneskernes Tanker ere onde fra Begyndelsen af, og at al deres Digten og Tragten kun er egen Fordeel og andres Fordærvelse. Kun Svaghed er Menneskets Lod, og modne Frugter kunne vi ikke bære her i Ufuldkommenhedens Stand paa denne lille Jord, der i Sammenligning med det grændseløse Himmelbrums vældige Kloder kun er et Sandskorn i Örkenen og kun en Draabe i Havet.

Som Kjerlighed omslynger en ædel Familie, og sammenknytter med sit hellige Baaud dens enkelte Medlemmer til den skjønneste Krands, saaledes skulde ogsaa Kjerlighed herske over hele Jordens Kreds, sammenknytte dens Slægter til en uopløselig Kjæde, som hverken Riv eller Avind eller andre fjendske Lidenskaber formaaede at sönderbryde, og udbrede sine Velsignelser trindt om Landene, saa Folkene levede i Fred og Enighed med hinanden, og mödte hinanden med velvillige Hjerter og et Sind, der kun aandede Venskab.

Ut Deus est amor, ita amor quoque in animis omnium, quos creavit, inesse debebat. Sed hoc non ita esse, docet omnium temporum experientia, docent præsertim ista agitatio et turbæ, quæ in præsentis tam late per terram regnant, et quæ semper, ut videtur, magis vel minus effuse regnabunt. Quod quidem est documento, hominum non ad summam perfectionem hic generatum esse, ubi tot contrarii motus animorum sibi invicem occurrunt, nosque ultro citroque trahunt, sed hanc terram modo primum hospitium esse, ex quo ad vitam longe castiorem in illis orbibus remotis aditus pateat.

Sed quoniam nunc hæc in terra, qualiscunque est, vivimus, nostrum est, quantum in nobis est positum, cum nostræ, tum aliorum perfectioni operam navare. Et id nos omnes possumus, si modo omnes volumus. Non omnes quidem eadem peritia sumus instructi, sæpenumero quidem possumus, optima etiam voluntate præditi liberorum excolendorum, in iisdem tractandis errare, sed bona voluntas tamen multa efficit, auget intelligentiam et vires, et sæpe rem ad prosperum eventum perducit.

Som Gud er Hjerlighed, saa burde ogsaa Hjerlighed boe i alle hans Skabningers Hjerter. Men at dette ikke er saa, lærer alle Tidens Erfaring, lærer især den Røre og Uro, der for Öieblikket hersker saa vidt omkring paa Jorden, og som i større eller mindre Grad vel altid vil herske paa samme. Men ogsaa dette tjener til Beviis paa, at Mennesket ikke er skabt til Fuldkommenhed her, hvor saa mange modstridende Lidenskaber möde og krydse hinanden, men at denne Jord kun er den første Indgang til en langt større og fuldkomnere Leven og Virken paa Kloderne hisset.

Dog, da vi nu leve paa denne Jord, saa ufuldkommen som den er, saa er det vor Pligt at arbeide, hvad der staaer til os, saavel paa vor egen, som paa Andres Fuldkommenhed: Og dette kunne vi alle, hvis vi blot alle ville. Vel besidde vi ikke alle dertil lige Indsigter, vel kunne vi ofte, selv med den bedste Villie til vore Börns Forædling, feile i sammes Behandling, men en god Villie udretter dog Meget, den forøger Indsigten og Kraften, og bidrager meest til det heldige Udfald.

Non potest quidem pueruli animus cum omnibus ejus cupiditatibus studiisque oculis nostris explicari, tanquam charta evoluta, in qua scriptum est, quid continet, sed cum aliqua scientia psychologïæ, quæ a noto ad ignotum procedit, sæpe tamen possumus recte conjicere ex eo, quod videmus, ad id, quod non videmus, ex eo, quod audimus, ad id, quod non audimus, ex iis, quæ nunc ex animo exeunt, ad ea, quæ aliquando inde exhibunt. Quæ cum ita sint, multa possunt effici ei, qui animo sincero rem aggreditur, sed pauca sine amore; nam amor hominum animos conciliat, et quod exit ex animo, ad animum redit. Itaque amor debet inesse in omni cum educatione, tum institutione, verumtamen non iste mollis et indulgens amor, qui studet auram quamque a caro filiolo amovere, et omnia incommoda a pupulo dilecto auferre. Ista mollior indulgentia modo indicat imbecillitatem, imbecillesque et corpore et animo conformat. Vivimus aliquando in terra, ubi per vitam eluctari sæpe nobis est laboriosissimum, et ubi acerbitas ad acerbitatem, molestiæ ad molestias adjunguntur. Væ igitur illi, qui in manibus per adolescentiam habitus

Vel lader et Barns Hjerte med alle dets Drifter og Tilböieligheder sig ikke udfolde for vort Blik, som et oprullet Papiir, hvorpaa der staaer skrevet, hvad det indeholder, men med nogen Kundskab i Sjælelæren, der gaaer ud fra det Bekjendte til det Ubekjendte, kunne vi dog ofte slutte rigtigheden fra det, vi see, til det, vi ikke see, fra det, vi höre, til det, vi ikke höre, fra de Ytringer, der nu udgaae fra Hjertet, til dem, der engang ville udgaae derfra. Og saaledes kan der udrettes Meget for den, der med redelig Villie lægger Haand paa Værket, men kun Lidet uden Kjerlighed; thi Kjerlighed vinder Menneskernes Hjerter, og hvad der kommer fra Hjertet, gaaer atter til Hjertet. Derfor bör Kjerlighed herske saavel i al Opdragelse, som Underviisning, dog ikke denne ömme og forkjælende, der søger at bortvise enhver Vind fra den kjere Pøde, og at fjerne enhver Ubehagelighed fra den elskede Glut. Denne kjelne Ömhed röber kun Svaghed, og danner kun Svaglinge baade paa Legem og Sjæl. Vi leve nu engang i en Verden, hvor det ofte bliver os suurt nok at kæmpe os igjennem, og hvor Bitterhed föies til Bitterhed og

est, et cui cuncta, etiam ineptissima, semper, ut voluit, successerunt. Vehementer ingemiscet, cum mali dies venient, malamque iis gratiam habebit, qui ita cum ab infantia effeminaverunt, ut nunc ei desint vires ad quam minimos impetus fortunæ sustentandos, et ille molliter ejulet, levissimis incommodis percussus. Animo abjecto onus sustinebit, et interdum concidet, pondere ejus oppressus.

Sed talis amor, qui puerum diligat, oderit ejus vitia, qui laudet, cum bene, qui puniat, cum male egerit, talis amor in tota tractatione liberorum, qui nostræ curæ demandati sunt, appareat, cum domi, tum in schola, sive sint nostri, sive aliorum.

Beatus ille puer, qui in tali domo natus est, qui talem scholam frequentat, ubi omnia benevolentiam et amorem spirent, et ubi, dum ametur, discat omnes homines amare, sed non molli indulgentia ad stolidam opinionem assuescat, omnia per totam vitam suæ voluntati cessura esse. In tali domo oculus paternus maternusque parvulos animo tener-

Trængsler til Trængsler. Og Ve da den, der er bleven baaren paa Hænderne igjennem sin Barndom, og föiet i alle sine Önsker, de være nok saa urimelige! Bitterligen vil han sukke, naar de onde Dage komme, og kun lidet vide dem Tak, der saaledes forkjelede ham i hans Barndom, at han nu mangler Kraft til at bære selv de mindste Stöd, og klynker umandigen ved de ringeste Ubhageligheder. Modlös vil han bære Byrden, og stundom segne under dens Vægt.

Men en saadan Kjerlighed, der elsker Barnet, men hader dets Feil, der yttre sin Tilfredshed med det, naar det handler godt, og straffer det, naar det handler ilde, en saadan Kjerlighed bör yttre sig i al vor Behandling af de os betroede Börn baade hjemme og i Skolen, det være saa Andres eller vore egne.

Lykkeligt det Barn, der födtes i et saadant Huus, hvor Alt kan aander Velpillie og Kjerlighed, og hvor det ved at elskes lærer at elske alle Mennesker, men ikke, ved at blive föiet i Alt, vænnes til den daarlige Tanke, at Alt skal föie sig efter dets Önsker hele Livet igjennem. I et saadant Huus seer Fader- og Moderöiet med Ömhed og Velbehag paa de kjære Smaae.

rimo contemplatur. Liberos suos existimant optimum numinis donum, omnemque curam et diligentiam adhibent in his tenellis plantis, quas ad culturam acceperunt, tuendis fovendisque, ut aliquando uberrimos fructus proferant. Sed quemadmodum olitor cautus herbas inutiles evellit, stolones amputat, hortumque, siccitate ingruente, rigat, quo lætiora incrementa capiant plantæ, ita diligens pater vel mater semen quodque vitii studet ex animo pueri eruncare, ejusque menti sensum honesti verique infigere. Exemplo suo et voce liberos adducunt ad bene agendum, iis sæpe depingunt præstantiam virtutis et foeditatem vitiorum, aptisque narratiunculis varios virtutis et vitii eventus perspicue proponere conantur.

Atque ita eorum animi mira lætitia percontantur, cum vident, liberos quotidie fieri meliores, cum vident, eos sibi, quasi carissimis comitibus, deditos esse, eos nunquam magis exhilarari, quam cum parentes adsint, semper desiderio teneri, cum absint, et advenientes lætissimo clamore excipere. Atque

De ansee deres Børn for Himlens bedste Gave, og anvende Alt, hvad der staaer i deres Magt, for at pleie og opelske disse spæde Planter, der blive dem skjenede til Forædling, for at de engang med Tiden kunne bære de skjønneste Frugter. Men som den forsigtige Urtegaardsmand opluger Ukrud og afskjærer Vanskud, og vander i indfaldende Tørke, for at Væxterne kunne trives til større Fuldkommenhed, saaledes søger ogsaa den omhyggelige Fader og Moder at udrydde enhver Spire til Ondt af den Unges Hjerte, og at indprente det Følelse for Alt, hvad der er ædelt og godt. Ved Exempel og ved Ord lede de deres Børn til at handle ret, skildre dem ofte Dydens Fortrin og Lastens Afskyelighed, og søge ved passende Fortællinger ret levende at fremstille dem Dydens og Lastens forskjellige Følger.

Og da har man den salige Glæde, at see sine Børn dagligen at blive bedre, at see dem hænge ved sig, som ved deres kjæreste Ledsagere, aldrig at være gladere, end i deres Forældres Nærværelse, altid at længes, naar disse ere borte, og at modtage dem, naar de komme, med de inderligste Frydeskrig. Og denne

hanc lætitiã nihil æquat in orbe terrarum; etiam in tenui conditione percipi potest, et sæpius tum præcipue largissime percipitur. Tali amica et benevola tractatione lentius quidem deponuntur aliqua vitia, deponuntur tamen, et multo certius deponuntur, quam si nimiam severitatem adhibeamus. Amore vitium ex animo evellitur; severitate introrsus adigitur, sed tum aliquando, ut vapor compressus, eo vehementiore crepitu erumpet. Amore finguntur hilaria et vitæ læta ingenia; severitate instruuntur timidi servi. Amore os parvulorum aperitur; severitate, tanquam claustris, ocluditur. Amore viam nobis patefacimus liberorum mores cognoscendi, quorum indicia ex intimo pectore erumpunt; severitate aditum quemque præcludimus ad eorum animos, qui nobis tam incogniti fiunt, quam quod in visceribus terræ absconditum est. Amore monumentum sempiternum nobis collocamus in gratis animis liberorum, ita ut etiam voluntati absentium obsequantur, et memoriam nostri cum dolore usurpent, cum tumulus aliquando nostra ossa texerit; severitate destruimus ipsi hoc monumentum, neque nobis absentibus

Glæde kan Intet paa Jorden opveie, selv under trange Kaar kan den nydes, og nydes undertiden da just allerrigeligst. Ved en saudan kjerlig Behandling gaaer det vel ofte langsommere med Afleggelsen af en eiler anden Feil, men den aflægges dog, og aflægges langt sikkrere, end ved altfor stor Strengthed. Ved Kjerlighed drages den ud af Gemyttet; ved Strengthed drives den indad, men udbryder da engang, som sammenpresset Damp, med et desto heftigere Knald. Ved Kjerlighed danner man muntre og livsglade Væsner; ved Strengthed afretter man frygtsomme Slaver. Ved Kjerlighed aabner man Munden paa de Smaae; ved Strengthed lukker man den til, som med Laase. Ved Kjerlighed baner man sig Vei til at kjende sine Börns Karakter, der yttre sig i Udbrud fra Hjertets Inderste; ved Strengthed sperrer man hver Adgang til Börnenes Hjerter, der blive os ligesaa ubekjendte, som hvad der er skjult i det Indre af Jorden. Ved Kjerlighed reise vi os et uudsletteligt Minde i vore Börns taknemmelige Sind, saa de endogsaa fraværende følge vore Önsker og Vink, og erindre os med Vemod, naar engang Graven dækker vort Stöv; ved Strengthed om-

obtemperatur, neque admodum desideramur, cum e vita decesserimus.

Ut in domo, ita in schola. Sine amore nulla est sinceritas et fides, sine amore nullus aditus doctrinae, nullum verum studium audiendi et discendi. Ille magister, qui recte diligit discipulos suos, multo plus efficit, quam ille qui non. Potest eorum animos regere, eorum studium acuere, eosque a delictis avocare, et, cum ex toto animo eos alloquitur, in animos quoque ejus verba penetrant. Amat discipulos suos, et ab iis vicissim amatur. Illi operam ejus et curam diligentia bonisque moribus compensant. Nihilque est lætius, quam coetus discipulorum, qui diligentiam bonosque mores consecantur. Tali in circulo bene valet præceptor. Non est acerbus iste Orbilius, qui dicat: oderint, dum metuant, et multo plus tamen lenitate efficit, quam acerbitate. Etiam si studium et industria non in omnibus paria sint, tamen eos amat, dummodo paululum procedant. Sunt enim ei commissi, ut operam det eorum culturae. Modo arrogantiam, procacitatem et contumaciam odit et aversatur. Talia non

støde vi selv dette Minde, adlydes ikke fraværende, og savnes kun lidet, naar vi ere gangne heden.

Som i Huset, saa i Skolen. Uden Kjerlighed er der ingen Oprigtighed og Fortroelighed, uden Kjerlighed ingen Aabenhed for Indtryk, ingen ret Lyst til at høre og at lære. Den Lærer, som ret elsker sine Disciple, udretter langt mere med dem, end den, med hvem dette ikke er Tilfældet. Han kan lede deres Villie, skærpe deres Iver, og afholde dem fra Feil, og naar han ret af Hjertet taler til dem, saa gaar ogsaa hans Ord til Hjertet. Han elsker sine Disciple og elskes af dem igjen. De gjengjælde hans Møie og Iver med Flid og gode Sæder. Og Intet er frydeligere, end en Samling af Disciple, der bestræbe sig for Flid og for at opføre sig vel. I en saadan Kreds befinder Læreren sig saa vel. Han er ikke den strenge Tugtemester, der siger: lad dem hade mig, naar de kun frygte mig! og udretter dog langt mere ved Mildhed, end ved de modsatte Midler. Og om endogsaa Lysten og Iveren ikke hos Alle er ligestor, saa elsker han dem dog, naar de blot gaar noget fremad; thi de ere ham nu engang betroede, for at han skal arbejde paa

potest amplecti et diligere, siquidem virtus et vitium inter se contraria sunt. Ubi vero ille oculos interdum in subsellia scholæ circumfert, et adolescentes, qui ibi sedent, contemplatur, sæpe animum subit cogitatio, quid hi aliquando futuri sint. Id quidem in præsentia oculis nostris est occultum, sed tamen non dubium est, quin multi eorum utiles et sollertes homines fiant. Alii magis, alii minus alte adscendent, sed omnes, in suo quisque statu, pro suis quisque facultatibus, boni et idonei cives fieri poterunt. Nobis aliquando succedent, cum, defatigati labore ac negotiis, astra suspicientes, animam exspirabimus. Illi fortasse melioribus temporibus efficiant, quæ nostra ætate effici non poterant, fortasse litteras artesque ingenuas augebunt et dilatabunt, fortasse multa, nunc mortalibus incognita, invenient et vulgabunt. Atque hæc cogitationes præceptorem, qui negotia sua diligit, gaudio sincero compleant necesse est, eumque amore in scholam ejusque discipulos afficiant.

deres Forædling. *Rim Uvillic, Næsviished og Trods hader og afskyer han. Sligt kan han ikke ynde og elske, saa sandt som Dyd og Last ere Fjender af hinanden. Og naar han saa kaster sit Blik omkring paa Klassens Bænke, og seer de unge Mennesker, som sidde der, saa falder det ham ofte ind at tænke paa, hvad disse engang skulle blive til. Dette er vel for Öieblikket skjult for vore Öine, men dog er det udenfor al Tvivl, at der af mange af dem vil blive noget ret dygtigt og godt. Nogle ville stige mere, Andre mindre höit, men alle ville de kunne blive nyttige og brugbare Borgere i Staten, enhver i sin Stilling og efter sine Evner. De skulle engang aflöse os, naar vi, trætte af Dagens Byrde og Hede, nedlægge vor Vandringsstav, og stirre mod det Höie. De skulle maaskee under lykkeligere Omstændigheder udføre, hvad der ikke var muligt for den nærværende Slægt, maaskee udvide Videnkabernes Rige, maaskee gjøre Opdagelser, der nu ere ubekjendte for de Dödelige. Og disse Tanker maae nödvendigen opfylde den Lærers Sjel, der elsker sine Forretninger, med de reneste Glæder, maae nödvendigen indgyde ham Kjerlighed til Skolen og til dens Disciple.*

Atque etiamsi cum adversa fortuna, cum molestiis et inopia conflictetur, hilariter tamen negotia muneris sui exsequitur, seque spe consolatur, aliquando fore lætius, bene sciens, hujus rei culpam sustinere tempora, non sapientem nostram paternamque administrationem. Insuper non laboramus mercedis causa, utique non terrestris solius mercedis causa. Altiora quædam nobis proposuimus: culturam generis humani; et is, qui alios excolere conatur, se ipsum quoque excolit. Major est merces, quæ semper nobis certa est, et melior, quam ea, quæ solvitur nummis: conscientiam, nos aliquid boni confecisse, nec frustra vixisse in terra. Hæc conscientia animum nostrum sustentabit, ne desperemus, ubi omnia interdum circumcirca obscurantur. Hæc nos comitabitur per vitam hanc et æternam; sed, qui omnem fructum hic percepit, illi merces ibi est perdita. Adnitamur igitur, nec defatigemur! faciamus id, quod bonum est, boni causa, neque mercedis! Diligamus discipulos nostros, diligamus negotia nostra! Et profecto prosperissimum eventum hujus nostri amoris observabimus, et in eorum gratis animis nostra memoria vigebit.

Og om han endogsaa kæmper med Modgang, Mangel og Nöd, saa fuldbyrder han dog med Munterhed sit Kalds Forretninger, og tröster sig med Haabet, at det engang vil blive bedre, vel vidende, at dette er Tidernes Skyld, og ikke vor vise og faderlige Regjerings. Desuden arbeide vi ikke for Lönnens Skyld, i det Mindste ikke for den timelige Löns alene. Vi have et höiere Maal, hvorfor vi virke: Menne-skeslægten's Forædling; og den, som stræber at forædle Andre, forædler tillige sig selv. Vi have en større Lön, der altid er os sikker, og bedre, end den, der gives med Penge: Bevidstheden om at have stiftet noget Godt, og ikke at have levet forgjeves paa Jorden. Denne Bevidsthed skal opretholde vort Mod, at vi ikke segne, naar stundom Alting synes sort omkring os. Den skal ledsage os gjennem Tid og Evighed; men den, som hösted' hele Frugten her, har hisset Lönnen borte. Lader os da arbeide og ikke blive trætte! Lader os gjöre det Gode for det Godes Skyld, og ikke for Lönnens! Vi ville elske vore Disciple, og elske vore Forretninger, og sikkert skulle vi spore de herligste Følger af denne vor Kjerlighed, og mindes af dem igjen med Kjerlighed.

Sed non satis est, amorem esse inter magistros et discipulos; amor etiam inter magistros invicem sit oportet. Et quomodo aliter fieri posset? Nobis enim omnibus idem est propositum, ad eundem finem nos omnes pariter tendimus. Cupimus omnes, quam utilissimi nostris discipulis esse; cupimus omnes, iis tantum rerum utilium tradere, quantum possumus. Volumus eorum mentes scientia, eorum animos castioribus sensibus ornare, atque ex iis, quod vitiorum possumus, eruncare. Nostros discipulos contemplamur ut parentum carissima pignora, quos hi, nostri animi integritate freti, curæ nostræ traderunt, ut ex iis efficeremus, quod effici posset, eosque deinde quam integerrimos redderemus.

Ubi vero nos omnes eundem finem et terminum spectamus, ubi omnes eodem studio eademque industria omnia molimur, quæ scholæ sint utilitati, ubi nostri conatus ibi, quasi in unum punctum, concurrunt, quomodo non potest non fieri, quin familiariter et amice nobis invicem uteremur? Omnes humiles et pusillæ cupiditates omnisque ratio sui ipsius

Men ikke nok, at Kjerlighed hersker imellem Lærere og Disciple; Kjerlighed maa ogsaa herske imellem Lærerne indbyrdes. Og hvorledes kunde det være anderledes? Thi vi have alle kun eet Maal for Öie, og arbeide alle i Forening til dette Maal. Vi ville alle være saa gavnlige for vore Disciple, som muligt, og ville alle bibringe dem saa meget Godt, som det staaer i vor Magt. Vi ville berige deres Forstand med Kundskaber og deres Hjerte med renere Fölelser, og udrydde af samme, hvad Feil vi formaae. Vi betragte vore Disciple som deres Forældres kjerreste Eiendom, som disse, i Tillid til vor redelige Villie, have betroet til vor Varetagt, for at vi skulde frembringe af dem, hvad der kunde frembringes, og derpaa levere dem fra os saa fuldkomne, som muligt.

Naar vi nu alle have dette samme Maal for Öie, naar vi alle med samme Lyst og Iver arbeide paa Alt, hvad der tjener til vor Skoles Tarv, naar vore Bestræbelser mødes der, som ved et fælleds Foreningspunkt, hvor kunde vi da andet, end med Venskab og Kjerlighed omgaaes hinanden! Alle smaalige Lidenskaber og ethvert personligt Hensyn taber sig der, hvor

ibi evanescent, ubi quid gravius et majus spectatur. Nolumus nostros discipulos odisse docere et infensas alere cupiditates, sed inter se concordissime vivere, ideoque volumus etiam ita iis nostro exemplo præire. Nihil enim hac in re, ut in omnibus, efficacius est, quam exemplum. Sæpe, cum homines vidi propter levia commoda se invicem odio persequentes, miratus sum, quomodo hæc in hominibus, ratione præditis, fieri possent. Nos enim omnes a bono et benigno patre sumus creati, qui omnia, quæ ad vitam provocavit, diligit, et nos, quos cumulat amore, nos non alius alium diligeremus! Perbrevis est nostra vita hac in terra, et iter a primis cunabulis usque ad tumulum modo momentum est temporis; et nos hanc brevem vitam nobis insuavem redderemus odio et invidia ceterisque cupiditatibus infensis, quæ nostram tranquillitatem evertunt atque disturbant.

Antequam finem facio, me impellit animus meus, ut vobis, collegæ meritissimi! gratias agam propter amicitiam, qua vos me excepistis, cum ad hoc munus suscipiendum vocatus sum. Peregrinus et vobis omnibus prope

noget *Vigtigere* og *Større* haves for *Öie*. *Vi* ville ikke lære vore *Disciple* at hade og nære *sjendtlige Lidenskaber*, men at leve med hinanden i *Enighed* og *Samdrægtighed*, og ville derfor ogsaa i denne *Henseende* foregaae dem med vort *Exempel*. Thi *Intet* virker dog stærkere i dette, som i *Alt*, end *Exemplet*. *Oste*, naar jeg saa *Mennesker* hade og forfølge hinanden for ubetydelige *Fordeles Skyld*, har jeg undret mig over, hvorledes dette kunde være muligt hos *fornuftige Væsner*. *Vi* ere dog alle skabte af en god og *kjerlig Fader*, der elsker alle sine *Skabninger*, og vi, som han overvælder med *Kjerlighed*, skulde ikke elske hinanden! *Vor Vandring* her paa *Jorden* er saa saare kort, og kun et *Öieblik af Tid* er *Livet* her fra *Vuggen* og til *Graven*, hvi ville vi da forbitte os dette korte *Liv* ved *Had* og *Avind* og hvad de alle hedde, de *sjendske Lidenskaber*, der virke saa *ödelæggende* paa *Menneskernes Ro* og *Tilfredshed*.

Inden jeg slutter, byder mig endnu mit *Hjerte*, at takke *Eder*, mine værdige *Medlærere*! for det *Venskab*, hvormed *I* modtog mig, da jeg kaldtes til dette *Embede*. Som fremmed og for *Eder* alle næsten *ubekjendt*,

ignotus huc accessi, et vos mihi omnes benigne et liberaliter obviam venistis. Discessi a schola, quam propter meam per multos annos commorationem ego in deliciis habebam, et accessi ad scholam, quam per amicitiam vestram ego intra paucos annos eodem amore amplectar. Discessi a schola, quæ appellanda est exemplar concordiae inter ejus magistros studiique in officiis explendis, et accessi ad scholam, ejus præceptoribus idem est propositum, et qui alumnis instituendis excolendisque operam dent concorditer. Noscimus omnes nostri ordinis onera et voluptates; intelligimus omnes, quam dulce sit amare et vicissim amari; percipimus omnes, amorem esse animo lenimen, odiumque id, quod contra est, efficere. Nos invicem igitur tractemus cum amore, negotiis nostri muneris perfungamur cum amore, ut aliquando, cum jam appropinquaverit extremum vitæ tempus, horologiiue arena effluxerit, spiritus amoris nos in illas regiones lætiores comitetur.

Ad extremum te appello, tu, qui omnia, quæ vigent, regis et conservas, tu omnis amoris omniumque rerum bonarum auctor et origo! Tuum semper vigilans numen cum

kom jeg til Eder, og mödte hos Eder alle en venlig Modtagelse. Jeg drog bort fra en Skole, der ved mangeaarigt Ophold var bleven mig ubeskrivelig kjær, og kom til en Skole, der ved Eders Venskab snart vil blive mig det samme. Jeg drog bort fra en Skole, der kan staae som et Mönster paa Enighed imellem dens Lærere og Iver i deres Pligters Opfyldelse, og kom til en Skole, hvis Lærere have det samme Maal for Öie, og arbeide i Enighed paa den dem betroede Ungdoms Underviisning og Forædling. Vi kjende alle Lærerstandens Glæder og Lærerstandens Byrder, vi vide alle, hvor södt det er at elske og atter elskes; Vi föle alle, at Kjærlighed gjør Hjertet godt, og at Had bevirker det Modsatte. Lader os da alle möde hinanden med Kjærlighed, lader os alle virke i vort Kald med Kjærlighed, at engang, naar det lakker mod Dagenes Ende, og Timeglasset er udrunden, Kjærlighedens Aand kan ledsage os over til de lysere Egne.

Til Dig vender jeg mine sidste Ord, Du alt det Skabtes Styrer og Opholder, Du al Godheds og Kjærligheds evige Kilde! Dit Forsyns Öie vaager over Menneskeslægten

omne genus humanum, tum unamquamque hominum societatem observat et custodit. Propitius tuos oculos convertas in hanc parvulam scholam, et in me, quem creasti ejus rectorem! Animo percussus gravitate muneris mei, te invoco. Da mihi vires, sicut voluntatem dedisti, ut cum omnium utilitate meaque approbatione hoc munere fungar! Eadem quoque concedas omnibus ejus magistris, optimis meis in hoc gravi munere adjutoribus! Præterea hujus scholæ discipulis, quos meæ fidei et curæ commisisti, quosque, ut pueros pater, diligo et amplector, studium et vires suppedites, ut viam capessitam alacriter et strenue ingrediantur, ut deliciæ sint parentum et aliquando utiles in patria cives! Optima et fausta quæque eveniant nostro regi clementissimo, eveniant hujus scholæ illustrissimis præsidibus, eveniant nobis omnibus!

Skjebne, men ogsaa over hvert enkelt Samsfund. See da naadigt ned til denne lille Skole, og til mig, som Du kaldte til dens Styrer. Med et Hjerte, gjennemtrængt af Fölelsen for mit Embedes Vigtighed, anraaber jeg Dig. Giv mig Kraft, som Du har givet mig Villie, at jeg maa rögte dette Kald til Samsfundets Tarv og til min egen Tilfredshed. Det samme forlene Du ogsaa alle dens Lærere, mine værdige Medhjelpere i dette vigtige Kald! Ogsaa denne Skoles Disciple, som Du betrodde til min Varetægt, og som jeg elsker, som en Fadër sine Börn, give Du Lyst og Kræfter til usfortrödent at vandre den valgte Bane, at de maae vorde deres Forældres Lyst og Glæde, og engang nyttige Borgere i Fædrelandet! Velsign vor allernaadigste Konge, velsign vor Skoles höie Foresatte, velsign os Alle!

Skjönt der i en Række af Aar ikke ved Kolding Skole er bleven afholdt nogen Examen med Kandidaterne ved deres Bortgang til Akademiet, og dette just heller ikke i Henseende til Rektorens Sikkerhed for de Bortdragendes Dygtighed er absolut nödvendigt, naar alle Lærerne ere besjelede af samme Iver for at bringe Disciplene til den störstmulige Fuldkommenhed, hver i sine Fag *), saa har jeg dog troet, ikke med Kolding Skole at burde gjöre nogen Undtagelse i denne Henseende, især da en saadan Examen dog tillige, foruden at den tjener til Opmuntring, ogsaa kan være et Slags

---

*) At der ogsaa uden Examen kan tilveiebringes lutter Laudabilister til Examen artium, viser Karakterlisterne for 1832, da alle 4 Kandidater her fra Skolen fik i Hovedkarakter: Laudabilis.

Sikkerhedsprøve for Kandidaterne selv, hvorefter de saa omtrent kan bedømme deres større eller mindre Grad af Modenhed for Universitetet, og desuden afgiver et herligt Middel, til at vække Interesse for Skolen hos Disciplenes Forældre og Byens övrige dannede Indvaanere, en Interesse, der ikke kan være Lærerne ligegyldig, naar de skal virke med Lyst og Held i deres Kald. Derfor afholdtes ogsaa Mandagen d. 13de September en saadan Examen med de 5 af vore 4 Dimittendere for i Aar; den 4de, om hvis Sikkerhed vi ikke tvivle, blev hindret fra at deeltage i samme. Denne Examen bærede ikke faa af Byens Honoratiores med deres opmuntrende Nærværelse, og viste derved en Deeltagelse for Skolen og dens Bestræbelser for Ungdommens Dannelse, der nödvendigen maa glæde enhver af dens Lærere. Tirsdag Formiddag bekendtgjordes Resultatet af Examen for en endnu talrigere Forsamling; og, da jeg troede, at det vilde bidrage til end dybere at indprente vore bortdragende unge Venner Vigtigheden af dette deres første Skridt ud i Verden, saa havde jeg foranstaltet lidt Höitidelighed forbunden med denne Karakterernes Oplæsning,

og ladet efterfølgende Sang, der ligeledes fremtræder aldeles fordringsløs, i de foregaaende Dage indstudere af Skolens syngende Personale under Veiledning af Skolens Musiklærer, Hr. Organist *Rasmussen*. Efterat de 5 første Vers af Sangen var afsungen, ledsaget af 5 Instrumenter, holdt jeg følgende lille Tale, som jeg vover at haabe, frembragte den Stemning, jeg ønskede, og da er Hensigten opnaaet. Efter Talen blev det sidste Vers af Sangen afsungen.

Afskedssang.

Tone: Jeg fremmed her til Stedet kom.

Vi samles da for sidste Gang
 Med Eder her som Skolens Sønner.
 Men paa den Vei saa fjern og lang,
 I stunde til, skal vore Bønner
 Ledsage Eder kjerligen,
 I Elskte, som nu drage hen!

Den Vei saa lang ei ene gaaer
Til Axelstad, men gjennem Livet.
Held da Enhver, der mandigt staaer
Paa Veien fast; thi svagt, som Sivet,
Mod Verdens Tant og Kjödets Lyst
Saa ofte er det unge Bryst.

Til denne Vei saa fjern og lang
Vi Kraft da önske Eder Alle.
Og vorder stundom Veien trang,
Da vaag og strid, at I ei falde!
Et roligt Sind er Kampens Lön,
Og Seirens Palne er saa skjön.

Saa far da vel! med freidigt Mod
Paa Veien frem I Alle drage,
Pluk Glædens Blomst for Eders Fod,
Men Dyd dog er den störste Glæde.
Med Hjertet reent I drage hen,
Gid saa vi atter sees igjen!

Ved Kandidaternes Bortgang fra Kolding Skole d. 16de September 1854.

Höistærede Forsamling, elskede Ungdom!

Der gives Öieblikke i det menneskelige Liv, der altid staae som uudslettelige Punkter for vort Hjerte og vor Aand, naar alle de övrige Hverdagsbegivenheder alt for længe siden ere henrullede i Tidens ustandselige Ström, og deres Minde ei gjenkaldes mere. Af saadanne Öieblikke, lyse eller dunkle, glædelige eller sørgelige, har sikkert enhver af os Ældre, alt eftersom hans Lod beredtes heneden, oplevet ikke faa, hvis Erindring vil ledsage os gennem hele vor jordiske Vandring. Et saadant Öieblik er for vore bortdragende unge Venner her den nærværende Time, da de skal lösrive sig fra denne Skole, hvori de gennem en Række af Aar have modtaget deres förste videnskabelige Dannelse, og drage bort til en höiere Skole, for videre at uddanne der det, hvortil Grundvolden her blev lagt. Ja, elskede unge Venner! Timen

er da kommen, da I ikke mere skulle vandre iblandt os, ikke mere tælles til den Ungdoms Kreds, blandt hvilken I saa længe have levet og lært, og, jeg veed det, levet og lært med Glæde. Thi har end stundom Arbeidernes Mængde eller Vanskelighed fristet den enes eller den andens Taalmod og for en kort Tid slappet hans Iver, saa have I dog alle havt Fornuft nok til at indsee, at kun gjennem Kamp og Möie gaaer Veien til en hæderlig Seier, have alle havt Kraft nok i Villien til atter at opmaade det synkende Mod, og vandre ufortrødent frem paa den engang valgte Bane. Og derfor have I nu ogsaa den glade Bevidsthed, at I have seiret i Kampen, overvunden Vanskelighederne, og nu staae med Ære ved Maalet af Eders lange Vandring igjennem Skolens Klasser, og see et nyt og høiere Maal at aabne sig for Eders Öine, som I roligt og sikkert kunne gaae imöde. I have den glade Bevidsthed, at I ved Eders redelige Stræben efter at uddanne Eders Evner og berige Eders Kundskaber, ere blevne os kjære og uforglemmelige, saa at vi stedse vil mindes Eder med Deeltagelse, og glæde os over ethvert Held,

der i Fremtiden vorder Eder til Deel. I have sciret i Kampen, og af oprigtigt Hjerte ønske vi Eder til Lykke til denne Seir. Men dog ville I ikke glemme, at den Kamp, I hidtil have bestaaet, har fundet Sted under andre Forhold og i en anden Livets Stilling, end den, hvori I nu skulle træde. Hidtil have I levet og lært under det mere indskrænkede Skolelivs Tvang og for Eders Læreres, Forældres eller Foresattes Öine. Det var altsaa mindre let for Eder at overtræde de Skranker, inden for hvilke I saa at sige holdtes indsluttede. I Umyndigheds-Alderen ere der flere Baand, som binde det unge Hjerte, og holde de flygtige Tilböieligheder i Tömne, saa de vanskeligere kunne overskride den afpælede Vei. Men idet I nu sige Skolen Farvel, træde I ud paa en Bane, hvor større Frihed og mindre Tvang omgive Eder, og Held da Enhver, der mandigt staaer paa Veien fast, thi svagt, som Sivet, mod Verdens Tant og Kjödets Lyst saa ofte er det unge Bryst. Lad denne Tanke være dybt indprentet i Eders Hjerter! den ledsage Eder stedse paa Eders Fremtids Vei! den foresvæve Eder, naar I ere ene, den staae

levende for Eders Aand, naar I færdes i Menneskevrímlen! Ja Held Enhver, der mandigt staaer paa Veien fast! Dette önske vi Eder Alle, ret af Hjertet önske vi Eder Alle, at staae fast paa Livets slibrige Bane, naar Fristelser vinke med koglende Stemme og Forførelser lokke med rænkefuld List. Til Höire og til Venstre ville I stundom see Eder omgivne af slige fristende Tílokkelser, der ville drage Eder bort fra Eders stadige System med de alvorligere Beskjæftigelser, hvormed I skulle udvide Eders Kundskaber, forædle Eders Hjerter, og danne Eder til engang at vorde nyttige Borgere i Menneskesamfundet, bort fra Pligtens og Dydens stundom tornefulde Sti hen paa Adspredelsernes rosenströede Vei. Da have I ofte ingen advarende Ven, der kan lede Eder til det Bedre ved kjerlige Raad, imens det endnu er Tid. Skolens Advarsler ere forstummede, og Eders Forældres eller fraværende Venners Stemme höres ikke mere. Da Held Enhver, der mandigt staaer paa Veien fast! Ja Held Eder Alle, hvis I da föolge de Advarsler, der udgaae fra Eders eget Hjerte og fra Eders egne Fölelser. Thi dybt i Eders

Indre taler dog stedse en Stemme, der aldrig forstummer, naar I blot ville høre og følge dens Vink. Og ingen Seier er dog herligere, eller lönner med renere Glæder, end den, som Mennesket vandt over sig selv i Kamp med Livets Fristelser og Verdens bedövende Tant. Alle Godes Agtelse, egen Tilfredshed og et roligt Sind er Kampens Lön, og Seirens Palme er saa skjön. (*Herpaa fulgte Karakterernes Oplæsning og Testimoniernes Overlevering*).

Saa er da Baandet löst, der bandt Eder til denne Skoles Bænke og til de vante Sysler inden for disse snævre Mure. Saa er da löst det Baand, der knyttede Eder til os som Eders Lærere og Barndoms Veiledere, men ikke löst det Baand, der binder Eder og vil stedse binde Eder til os som trofaste Venner, hvis I vandre Pligtens og Dydens Vei. Ogsaa i mig, som I endnu ikke et Aar have kjendt, skal I stedse finde en redelig Ven. Eders Villighed til at lære, Eders Redebonhed til at følge ethvert givet Vink, Eders Bestræbelse for at erhverve Eder Sikkerhed i ethvert Underviisnings-Fag, Eders Beskedenhed og övrige gode Egenskaber have gjort mig enhver af Eder ubeskrivelig

ljær, og derfor vil jeg slutte med det Önske:
Gid det altid maa gaae Eder vel! gid I stedse
maae blive Eders Forældres Glæde og engang
Eders Fædrelands Ære, og gid alle disse,
der endnu blive her tilbage, maae med samme
Iver, som I, med samme faste Forsæt, som
I, utrætteligen arbeide sig frem fra Klasse
til Klasse, til de engang staae ved dette samme
hæderlige Maal, som I!

Ved at læse de interessante Meddelelser fra *Randers lærde Skole*, der hvert Aar udgjøre en vigtig Deel af denne Skoles Programmer, og gjöre disse dobbelt kjærkomne, fattede jeg strax ved mit Embedes Tiltrædelse den Beslutning ogsaa fra *Kolding Skole* at levere lignende Meddelelser, da jeg anseer en saadan Offentlighed i Skolens Anliggender for ligesaa gavnlig, som i mange andre Anliggender i Livet. Har jeg maaskee lidt vel meget efterlignet Tonen og Gangen i hine, da bedes den lærde Forfatter godhedsfuld at undskylde dette. Originalitet er dog det, hvorpaa det ved slige Meddelelser mindst kommer an.

Efter at have i 23 Aar været Adjunkt og Overlærer ved *Vordingborg lærde Skole*, blev nærværende Programs Forfatter under 10de September 1833 allernaadigst beskikket til afdøde Rektor *Fibigers* Eftermand ved *Kolding lærde*

Skole, og tiltraadte jeg dette mit nye Embede d. 28de Oktober s. A. Ved min Tiltrædelse fandt jeg Underviisningsfagene saaledes fordeelte imellem Skolens Lærere. Hr. Overlærer Ploug besørgede i 27 ugentlige Timer den latinske Underviisning i 1ste og 2den Klasse (15 Timer i 1ste og 12 i 2den), hvori tillige begge Klassers Stiletimer vare indbefattede. Hr. Adjunkt Borgen besørgede i 23 Timer Underviisningen i Arithmetik i alle Klasser, Kalligrafi i 1ste og 2den Klasse, Geometri, Hebraisk og Tydsk i 3die eller överste Klasse, da Kolding Skole ikke, som de fleste andre Skoler i Landet, er saa lykkelig at have 4 Klasser. Hr. Adjunkt Lund underviste i 23 Timer i Religion i alle Klasser, Fransk og Dansk i 2den og 3die Klasse og Græsk i 2den Klasse. I Religionstimerne i 3die Klasse er tillige Læsningen af det nye Testament paa Græsk indbefattet. Hr. Adjunkt Bryndum underviste i 25 Timer i Historie og Geografi i alle Klasser og Dansk i 1ste Klasse. Rektor Fibigers 16 Timer i Græsk og Latin i 3die Klasse vare under hans langvarige Sygdom og efter hans Död blevne saaledes besørgede, at Overlærer Ploug havde paataget sig latinsk Stiil, Adjunkt Lund Græsk og Adjunkt Bryndum Latin i saa mange Timer, som det formedelst deres egne Underviisningstimer var dem muligt. Een Time til Stiil, som Rektor

Fibiger havde havt i 2den Klasse, var indgaaet under Overlærer Plougs Timer i samme Klasse.

Af Rektor Fibigers Timer i 3die Klasse paatog jeg mig strax ved min Tiltrædelse de 10 latinske Timer, men da Disciplenes Fremgang i latinsk Stiil befandtes saa høist forskjellig, at de ikke med Fordeel heri kunde have Timer sammen, saa fandt jeg det nödvendigt endnu at tilföie 2 Timer, der alene anvendtes til Stiil for nederste Parti. Græsken vedblev Adjunkt Lund endnu indtil videre at besörge. Rektor Fibigers Time i 2den Klasse modtog jeg ogsaa, og blev den, som hidtil, anvendt til latinsk Stiil. Ligeledes modtog jeg af Adjunkt Borgen de 3 tyske Timer, som han havde havt i 3die Klasse, og da der hidtil ikke havde været givet Underviisning i Tydsk i de 2 nederste Klasser, med Undtagelse af hvad Adjunkt Borgen frivilligt havde læst, saa afstod Overlærer Ploug mig 4 af sine Timer i disse Klasser til dette Brug.

Saaledes vedblev med den höie Direktions Samtykke Underviisningen her i Skolen indtil Nytaar 1834. Men da Höisamme imidlertid paa mit Andragende havde i Skrivelse af 28de December 1833 gunstigt bevilget, at Naturhistorien maatte optages blandt Underviisningsgjenstandene, og dette Fag overdrages til Adjunkt Borgen, samt at den græske Underviisning i 3die Klasse indtil

videre maatte overdrages til Adjunkt Bryndum, og ligeledes i Skrivelse af 11te Jaunar 1834 antaget 2den Lærer ved Borgerskolen her i Byen, Filstrup, til Lærer i Skrivning i 1ste og 2den Klasse, saa maatte der atter gjøres adskillige Forandringer med Timernes Fordeling i alle Klasser. Den ifølge disse Forandringer affattede og siden Nytaar brugte Lektionstabel aftrykkes her saaledes, som den af den høie Direction i Skrivelse af 8de Februar d. A. er bleven autoriseret til at gjelde for indeværende Skoleaar, for at tjene til behagelig Oplysning for Enhver, som det maatte interessere. Lærernes Navne ere betegnede med Forbogstaverne: *G.*, *P.*, *B.*, *L.*, *Br.* og *F.*

Lektionstabel

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
8—9	5. Græsk . . . . . <i>Br.</i> 2. Latin . . . . . <i>P.</i> 1. Naturhistorie . . . <i>B.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i> Latin . . . . . <i>P.</i> Dansk . . . . . <i>Br.</i>	Græsk . . . . . Latin . . . . . Arithmetik . . . . .
9—10	5. Latin . . . . . <i>G.</i> 2. Græsk . . . . . <i>L.</i> 1. Skrivning . . . . . <i>F.</i>	Græsk . . . . . <i>Br.</i> Græsk . . . . . <i>L.</i> Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . Græsk . . . . . Latin . . . . .
10—11	5. Tydsk . . . . . <i>G.</i> 2. Latin . . . . . <i>P.</i> 1. Geografi . . . . . <i>Br.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i> Latin . . . . . <i>P.</i> Tydsk . . . . . <i>G.</i>	Tydsk . . . . . Latin . . . . . Geografi . . . . .
11—12	5. Lat. Stiil, a og b. <i>G.</i> 2. Historie . . . . . <i>Br.</i> 1. Latin . . . . . <i>P.</i>	Hebraisk . . . . . <i>B.</i> Geografi . . . . . <i>Br.</i> Religion . . . . . <i>L.</i>	Lat. Stiil, a . . . . . Historie . . . . . Religion . . . . .
2—3	5. Historie . . . . . <i>Br.</i> 2. Fransk . . . . . <i>L.</i> 1. Arithmetik . . . . . <i>B.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i> Tydsk . . . . . <i>G.</i> Latin . . . . . <i>P.</i>	Fransk . . . . . Tydsk . . . . . Latin . . . . .
3—4	5. Geometri . . . . . <i>B.</i> 2. Religion . . . . . <i>L.</i> 1. Historie . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i> Historie . . . . . <i>Br.</i> Latin . . . . . <i>P.</i>	Geografi . . . . . Religion . . . . . Arithmetik . . . . .
4—5	5. Geografi . . . . . <i>Br.</i> 2. Arithmetik . . . . . <i>B.</i> 1.	Lat. Stiil, b. <i>G.</i> Skrivning . . . . . <i>F.</i> Historie . . . . . <i>Br.</i>	Dansk . . . . . Naturhistorie . . . . .
5—6	5. Geometri . . . . . <i>B.</i>		

Desuden *Instrumentalmusik* 6 Timer egentlig fra 5 til 6 eller 5 til 6 Maanedes Begyndelse under Adjunkt *Bryndum*. Med Skrivetime 1 Timer i Borgereskolen.

alding lærde Skole.

<i>Torsdag.</i>	<i>Fredag.</i>	<i>Løverdag.</i>
in . . . . . <i>G.</i>	Græsk . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i>
in . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
sk . . . . . <i>Br.</i>	Naturhistorie . . . <i>B.</i>	Dansk . . . . . <i>Br.</i>
esk . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>G.</i>	Græsk . . . . . <i>Br.</i>
insk Stil . . . <i>G.</i>	Græsk . . . . . <i>L.</i>	Græsk . . . . . <i>L.</i>
ivning . . . . <i>F.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
igion . . . . . <i>L.</i>	Tydsk . . . . . <i>G.</i>	Religion (N. Test.) <i>L.</i>
ivning . . . . <i>F.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
lsk . . . . . <i>G.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>
braisk . . . . . <i>B.</i>	Lat. Stil, a . . . . <i>G.</i>	Hebraisk . . . . . <i>B.</i>
ografi . . . . . <i>Br.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>
in . . . . . <i>P.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i>
torie . . . . . <i>Br.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i>	Fransk . . . . . <i>L.</i>
nsk . . . . . <i>L.</i>	Fransk . . . . . <i>L.</i>	Hebraisk . . . . . <i>B.</i>
in . . . . . <i>P.</i>	Arithmetik . . . . <i>B.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
thmetik . . . . <i>B.</i>	Geometri . . . . . <i>B.</i>	Arithmetik . . . . . <i>B.</i>
tsk . . . . . <i>L.</i>	Religion . . . . . <i>L.</i>	Dansk . . . . . <i>L.</i>
torie . . . . . <i>Br.</i>	Historie . . . . . <i>Br.</i>	Latin . . . . . <i>P.</i>
. Stil, b . . . . <i>G.</i>	Geografi . . . . . <i>Br.</i>	Dansk . . . . . <i>L.</i>
thmetik . . . . <i>B.</i>	Geometri . . . . . <i>B.</i>	Naturhistorie . . . <i>B.</i>
	Arithmetik . . . . <i>B.</i>	

er Organist *Rasmussen*; og *Gymnastik* & Timer ugentlig fra April tages om Sommeren lidt Omflytning, formædlest Hr. Filstrups' forandrede

Af denne Tabel vil kunne sees, at Underviisningstimerne i indeværende Skoleaar, fra Nytaar af, have for de to överste Klasser været 42, og for nederste Klasse 37 Timer om Ugen, foruden Gymnastiktimerne for alle Skolens Disciple, og Musiktimerne for dem, som dertil ere oplagte, og at Fagene have været saaledes fordeelte imellem Skolens Lærere: *Rektor* har Latin i överste Klasse og en latinsk Stiletime i 2den Klasse og tillige indtil videre Tydsk i alle Klasser, i Alt 20 Timer; Overlærer *Ploug* har Latin i de 2 nederste Klasser, i Alt 23 Timer; Adjunkt *Borgen* underviser i Arithmetik, Geometri, Hebraisk og Naturhistorie, i 21 Timer; Adjunkt *Lund* har Religion i alle Klasser, Græsk i 2den Klasse, og Dansk og Fransk i 2den og 3die Klasse, i Alt 24 Timer; Adjunkt *Bryndum* har Historie og Geografi i alle Klasser, Græsk i 3die og Dansk i 1ste Klasse, i Alt 31 Timer. Timelærer *Filstrup* giver i 4 Timer Underviisning i Skrivning i 1ste og 2den Klasse. Gymnastik- og Musiktimerne ere allerede omtalte. Paa hvert Underviisningsfag anvendes der følgende Timer:

<i>5^{die} Classe.</i>	<i>2^{den} Classe.</i>	<i>1ste Classe.</i>
Latin 12, men dog kun for hvert Parti 10	Latin 12	Latin..... 12
Græsk..... 6	Græsk..... 5	Dansk 3
Hebraisk..... 3	Hebraisk..... 1	Tydsk 2
Dansk..... 2	Dansk..... 2	Naturhist. . 2
Tydsk 3	Tydsk 2	Religion.... 4
Fransk 2	Fransk..... 3	Historie..... 4
Religion 3	Naturhistorie 2	Geografi.... 4
Historie 4	Religion..... 3	Arithmetik 4
Geografi..... 3	Historie 4	Skrivning.. 2
Arithmetik.... 3	Geografi 3	37
Geometri 3	Arithmetik ... 2	
	Geometri 1	
	Skrivning 2	
42	42	

Saaledes have Underviisningsgjenstandene været fordeelte i det nu snart udrundne Skoleaar. Hvad Forandringer der muligen i det nye Skoleaar kunde blive gjorte, skal i næste Aars Program blive meddeelte, hvis det ellers maatte interessere Vedkommende ligesaa meget at læse disse Meddelelser om vor Virksomhed her ved Skolen, som det interesserer mig at affatte dem.

Hvad *Disciplene* angaaer, da var Antallet ved forrige Skoleaars Slutning 27; men efter den offentlige Examen var der af nye Disciple indkommen 1 i 3die, 2 i 2den og 3 i 1ste Klasse, saa at jeg ved min Tiltrædelse fandt Skolen at bestaae af 33 Disciple, hvoraf 15 i 3die, 7 i 2den og 11 i 1ste Klasse. Dette Antal har saa omtrent hele Aaret igjennem vedligeholdt sig. 4 ere i Aarets Løb udgaaede, 2 for at vælge en anden Bestemmelse, og 2, afdøde Rektor *Fibigers* herlige Sønner, for ved deres Moders Bortreise her fra Byen, at indgaae i en anden Skole. Efter Halvaarsexamen indkom 3 nye Disciple; thi skjönt det egentligt er Regel her ved Skolen, kun efter den offentlige Examen at antage nye Disciple, hvori ogsaa Skoleforordningen giver Medhold, saa kan der dog indtræffe Tilfælde, hvor man troer at burde tillade sig at overskride denne Regel. Blot i det sidste Fjerdingaar har Antallet været 32, hvis Navne følge her efter den Plads, de ved sidste Omflytning erholdt. For Fuldstændigheds Skyld medtages ogsaa de allerede afgaaede 4 Kandidater, dog ikke i den Orden, hvori de ere indmeldte til Universitetet, men i den, hvori de kom ved deres sidste Omflytning.

Tredie Klasse, a.

1. *Mads Peter Bröchner Bergenhammer*, Søn af afdøde Pastor Bergenhammer i Weien (dimitteret).

2. *Christian Peter Nikolai Gade*, Søn af Pastor Gade, nu forflyttet til Hjörlande i Sjælland. (dimitteret).
3. *Hans Kruse*, Søn af Prokurator Kruse i Kolding. (dimitteret).
4. *Jens Matthias Johan Præben Böving*, Søn af afdøde Kammerraad og Kasserer Böving i Kjöbenhavn.
5. *Oluf Nielsen*, Søn af afdøde Bønderforældre i Maugstrup ved Hadersleben. (dimitteret).
6. *Oscar Ernst Otto Cirsovius*, Søn af Ritmester Cirsovius i Kolding.
7. *Johannes Ludvig Eliezer Salling*, Søn af afdøde Pastor og Ridder Salling i Wonsyld.

Tredie Klasse, b.

1. *Victor Christian Jørgensen*, Søn af Pastor Jørgensen i Hjarup.
2. *Andreas Christian Fürchtegott Gellert Iversen*, Søn af Klokker Iversen i Middelfart.
3. *Fritz Ludvig Vaupell*, Søn af Major v. Vaupell i Kolding.
4. *Vilhelm Ulrik Berg*, Søn af Forligelsescommissair Berg i Kolding.
5. *Niels Worch Jørgensen*, Søn af Pastor Jørgensen i Hjarup.
6. *Japetus Christian Arentz Seest*, Søn af Möller, Procurator og Forligelsescommis. Seest i Weile.

Anden Klasse.

1. *Johan Henrik Lauritz Grönlund*, Sön af Rektor Grönlund i Kolding.
2. *Gerhard Christian Ploug*, Sön af Overlærer Ploug i Kolding.
3. *Henrik Carl Vilhelm Find*, Sön af Pastor Find i Seest.
4. *Just Henrik Jagd*, Sön af förste Lærer ved Borgerskolen Jagd i Kolding.
5. *Lauritz Andreas Wisbeck*, Sön af Extra-Postförer Wisbeck i Kolding.
6. *Johan Jacob Bruun*, Sön af Postförer, Lieutenant Bruun i Kolding.

Förste Klasse.

1. *Peter Henrik Kastrup*, Sön af Landmaaler, Lieutenant Kastrup i Sjælland.
2. *Hans Jørgen Jørgensen*, Sön af Pastor Jørgensen i Hjarup.
3. *Vilhelm August Grandjean*, Sön af Toldbetjent og Landmaaler Grandjean i Kolding.
4. *Christian Theodor Vaupell*, Sön af Major v. Vaupell i Kolding.
5. *Jens Jacob Utzon*, Sön af Farver Utzon i Kolding.
6. *Peter Eiler Schwensen*, Sön af Procurator Schwensen i Kolding.

7. *Johan Julius Lange*, Søn af Möller Lange i Slotsmøllen ved Kolding.
8. *Vilhelm Michael Christian Oxenböll*, Søn af Overauditeur og Herredsfoged Oxenböll i Kolding.
9. *Ludvig Frederik Vilhelm Sprechler*, Søn af Secretair Sprechler til Virkelyst.
10. *Caspar Frederik Jörgensen*, Søn af Pastor Jörgensen i Hjarup.
11. *Otto Frederik Vaupell*, Søn af Major v. Vaupell i Kolding.
12. *Vilhelm August Theodor Ingversen*, Søn af afdøde Postfører Ingversen i Kolding.
13. *Adam Johan Vilhelm Tietcke*, Søn af Pastor Tietcke i Fjelstrup ved Hadersleben.

De afgaaede Disciples Antal vil omtrent blive erstattet ved ligesaa mange nye indmeldte, saa at Discipelantallet ved det nye Skoleaars Begyndelse vil blive omtrent det samme, som det hidtil har været. Ligesom 3die Klasse er deelt i 2 Afdelinger, de fremmeligere og de mindre fremmelige, vil det maaskee ogsaa for Fremtiden være hensigtsmæssigst at dele 1ste Klasse paa samme Maade.

Angaaende de *Bøger*, der ere blevne brugte ved *Underviisningen*, da have vi af Grammatiker brugt følgende: i Latin Badens, i Græsk Nissens, kun et Par Disciple i 2den Klasse har brugt Langes, i Hebraisk Lindbergs, i Dansk Nissens, og tillige Rahbeks: om den danske Stil, i Fransk Deichmanns. I Tydsk har jeg i 1ste og 2den Klasse brugt den lille Grammatik, som findes bag i Hallagers tydske Læsebog, da alle Disciplene allerede havde denne Bog, og jeg for Begyndere finder den mere passende end Hjorths Grammatik, der, uagtet dens mange andre Fortrin, dog i Deklinationer og Konjugationer — med dens Forfatters Tilladelse være det sagt — har noget Forvirrende for Begyndere, saa at de aldrig fuldkomment kunne fatte Indholdet. I det mindste har det aldrig været muligt for mig (og jeg veed for Flere), selv med den bedste Villie, endogsaa hos de opvaktete Hoveder at bringe disse Dele af Grammatiken til den Klarhed og Tydelighed, jeg saa gjerne ønskede. Grammatikens övrige Fuldkommenheder erkjender jeg af ganske Hjerte, og indrömmer den deri Fortrinnet for alle brugelige Grammatiker, og har ogsaa derfor strax indfört den i 3die Klasse, hvor den i sidste Aar er bleven læst, undtagen af Kandidaterne, da disse allerede havde læst Abrahamsons

lille Grammatik, og jeg ikke fandt det tilraadeligt at bebyrde dem i det sidste Aar, hvori der endnu var saa meget tilbage at lære, med en ny Grammatik *).

Af Læsebøger og Forfattere er bleven læst: i 1ste Klasse, endeel af Gedikes latinske Læsebog og for de Ældre Phædrus og det Meste af Cornelius; endeel af Hallagers tydske Læsebog. I 2den Klasse: de 2 første Bøger af Cæsars Borgerkrig, Sallust's Catilina og Begyndelsen af Jugurtha; af Blochs græske Elementarbog have Begynderne læst et mindre, de Ældre et større Stykke; det Meste af Hallagers og endeel af Gedikes Læsebog. I 3die Klasse: Horatz's Oder 1—2 Bog samt Ars poetica; Virgils Æneide 1ste, 2den og 4de Bog; Cicero de officiis 1ste Bog; Homers Iliade 3die Bog; Plutarchs Themistocles og Camillus, samt Johannes's Evangelium. Foruden dette have Kandidaterne endnu læst eller repeteret: Cæsars Gallerkrig 1—5 Bog, De officiis 2—3 Bog, Ciceros Taler mod Catilina og Taler for Milo, Horatz's Breve; Iliaden 1ste, 2den og

---

*) Den ærede Forfatter beder jeg tilgive mig denne Bemærkning, som jeg haaber vil blive optaget med samme Velvillie, som den er nedskreven.

Onsdagen d. 22de October.

9—12. 3 Kl. Tydsk.   4 Kl. Naturhistorie.
 5—6. 2 Kl. Historie og Geografi. 3 Kl. Fransk.

Torsdagen d. 23de October.

9—12. 1 Kl. Latin.   2 Kl. Religion.
 3—6. 3 Kl. Hebraisk.   2 Kl. Græsk og Fransk.

Fredagen d. 24de October.

9—12. 1 Kl. Historie og Geografi.
 Eftermiddag Kl. 3 alle Klasser Gymnastik.

Fredagen d. 31te October om Formiddagen Kl. 10½ foretages Translocationen, og aflægges ved samme Leilighed en Prøve paa Disciplenes Fremgang i Vocal- og Instrumental-Musik.

Disciplenes Forældre og Værger samt enhver Videnskabernes og Skolens Velynder indbydes herved ærbødigt til efter Leilighed og Behag at bære den mundtlige Deel af denne Examen, saavel som ovennævnte Translocation med deres Nærværelse.

lille Grammatik, og jeg ikke fandt det tilraadeligt at bebyrde dem i det sidste Aar, hvori der endnu var saa meget tilbage at lære, med en ny Grammatik *).

Af Læsebøger og Forfattere er bleven læst: i 1ste Klasse, endeel af Gedikes latinske Læsebog og for de Ældre Phædrus og det Meste af Cornelius; endeel af Hallagers tyske Læsebog. I 2den Klasse: de 2 første Bøger af Cæsars Borgerkrig, Sallust's Catilina og Begyndelsen af Jugurtha; af Blochs græske Elementarbog have Begynderne læst et mindre, de Ældre et større Stykke; det Meste af Hallagers og endeel af Gedikes Læsebog. I 3die Klasse: Horatz's Oder 1—2 Bog samt Ars poetica; Virgils Æneide 1ste, 2den og 4de Bog; Cicero de officiis 1ste Bog; Homers Iliade 3die Bog; Plutarchs Themistocles og Camillus, samt Johannes's Evangelium. Foruden dette have Kandidaterne endnu læst eller repeteret: Cæsars Gallerkrig 1—5 Bog, De officiis 2—3 Bog, Ciceros Taler mod Catilina og Taler for Milo, Horatz's Breve; Iliaden 1ste, 2den og

---

*) Den ærede Forfatter beder jeg tilgive mig denne Bemærkning, som jeg haaber vil blive optaget med samme Velvillie, som den er nedskreven.

6te Bog; Platos Apologia Socratis og Crito; Xenophons Memorabilia Socratis 1—2 Bog; og har det for i Aar været os en absolut Nödvenlighed at holde os alene til det Befalede, for saa meget, som det stod til os, at skaffe Kandidaterne Sikkerhed ogsaa i de övrige Fag. I Tydsk er i 3die Klasse bleven læst Rahbeks prosaiske Læsebog og med Kandidaterne tillige endeel af Rambachs Odeum: i Fransk er læst Voyage du jeune Anacharsis. I Hebraisk: Genesis. De övrige Böger, som bruges ved Underviisningen, ere: Kalls Historie, Kofoads större og mindre Historie, Suhms Fædrenelands Historie, Riises Geografi, Björns Arithmetik og Geometri, Kielens Naturhistorie.

Skolens *Bibliothek*, der just ikke er af de anseeligste, har allerede i min Embedstid faaet en ikke ubetydelig Tilvæxt, dels ved de Böger, jeg efterhaanden har kjøbt for Bibliothekets Fond, dels ved de Böger, som den höie Direction bestandigt saa godhedsfuld vedbliver at sende, og vil faae endnu en större, da der i adskillige af de sidste Aar er anskaffet i det Hele for 153 Rbd. 69 Sk. mindre, end Bibliothekets Fond udgjör, og Directionen

gunstigst har bevilget, at der i Aar tillige maa kjøbes Böger for denne Sum.

Skolebygningen, hvis hele Omfang udgjör udvendig 23 Alen i Længden og 13 i Bredden, altsaa indvendig, naar den 1 Alen tykke Muur fradrages 21 Alen i Længden og 11 Alen i Bredden, har i Aar modtaget en ikke ubetydelig Forbedring, da Muren i den ene Ende, der var temmelig bröstoffældig, er bleven repareret, og der i den Leilighed ovenpaa, som Hr. Overlærer Ploug beboer, er skeet endeel Forandring med Værelsernes Indretning.

Af *Höitideligheder* have her været de tvende, som allerede forud i Programmet ere omtalte, af hvilke især den første bæredes med en saa talrig Forsamling af Tilstædeværende, at den lille Skole neppe kunde rumme samme, og deriblandt ogsaa af Amtets höie Foresatte, Hr. Stiftamtmand *Hoppe*.

Endnu være det mig tilladt til Slutning at aflægge mine Herrer Medlærere min oprigtige

Tak for den Iver, hvormed de i Forening med mig have arbeidet paa at hævde vor Skoles Ære, og bidraget til den os betroede Ungdoms Forædling, og Disciplene for den Stadighed, hvormed de i det Hele, skjönt Nogle mere, Andre mindre, have sögt stedse at gaae fremad paa den valgte Bane.

Rolding d. 27de September 1854.

Grönlund.

Den offentlige Examen i Kolding lærde Skole tager sin Begyndelse Torsdagen d. 16de October 1834 og fortsættes i følgende Orden:

Torsdagen d. 16de October.

3—11. 5 Kl. Latinsk Stii.   2 Kl. Dansk Stii.
2—5. 3 Kl. Lat. Oversættelse.   1 Kl. a, Latinsk Stii.

Fredagen d. 17de October.

3—11. 5 Kl. Dansk Stii.   2 Kl. Lat. Oversættelse.
2—5. 2 Kl. Latinsk Stii.   1 Kl. Dansk Stii.

Löverdagen d. 18de October.

9—12. 3 Kl. Græsk.   1 Kl. Arithmetik.
5—6. 3 Kl. Religion.   2 Kl. Naturhist. og Tydsk.

Mandagen d. 20de October.

9—12. 3 Kl. Latin.   1 Kl. Religion.
5—6. 3 Kl. Arithmetik.   2 Kl. Latin og Hebraisk.

Tirsdagen d. 21de October.

9—12. 3 Kl. Historie og Geografi. 2 Kl. Arithmet. og Geomet.
5—6. 3 Kl. Geometri.   1 Kl. Tydsk.

Onsdagen d. 22de October.

- 9—12. 3 Kl. Tydsk.   1 Kl. Naturhistorie.
5—6. 2 Kl. Historie og Geografi. 3 Kl. Fransk.

Torsdagen d. 23de October.

- 9—12. 1 Kl. Latin.   2 Kl. Religion.
3—6. 3 Kl. Hebraisk.   2 Kl. Græsk og Fransk.

Fredagen d. 24de October.

- 9—12. 1 Kl. Historie og Geografi.
Eftermiddag Kl. 3 alle Klasser Gymnastik.

Fredagen d. 31te October om Formiddagen Kl. 10 $\frac{1}{2}$ foretages Translocationen, og aflægges ved samme Leilighed en Prøve paa Disciplenes Fremgang i Vocal- og Instrumental-Musik.

Disciplenes Forældre og Værger samt enhver Videnskabernes og Skolens Velynder indbydes herved ærbødigt til efter Leilighed og Behag at bære den mundtlige Deel af denne Examen, saavel som ovennævnte Translocation med deres Nærværelse.

720768

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen

i

Veise Amts høiere Realskole
i Kolding

i

Juli 1858.

Kolding 1858.

Trykt hos B. G. Møller.

Beretning

om

**Veile Amts høiere Realskole
i Kolding.**

Udgivet, som Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Juli 1858,

af

H. C. F. Lassen,
Skolens Rektor.

Kolding 1858.

Trykt hos B. C. Røller.

Skolefterretninger

for

Skoleaaret 1857—1858.

Elevenerne.

I Efterretningerne for Skoleaaret 1856—1857 angaves Antallet af Skolens daværende Elever til 40. Af disse udgik, af 2den Klasse, M. B. Albinus, ved Konfirmationen i afvigte Foraar, for at anbringes ved Søværnet; B. E. G. Nyholm af 3die Klasse, i Juni d. A., for at gaae Kontorveien; H. F. Holst af 3die Klasse, ligeledes i Juni, for at lære Skibsbyggeriet.

Bed Dødsfald har Skolen mistet een Elev, A. E. Jensen fra Svendborg, der i April f. A. var bleven optaget i Forberedelsesklassen. I Begyndelsen af December blev han angreben af en heftig Gigtfeber, som han dog heldigt overstod efter et 6 Ugers smerteligt Sygeleie, hvorefter han paaafaldende hurtigt gjenvandt en hos ham hidtil ukjendt Sundhed og Velvære. Men i Begyndelsen af Mai d. A. fik han et nyt Anfald, som efter mange Lidelser endte hans Liv d. 2den Juni, en tung Prøvelse for hans stakkels Forældre, hvis eneste Barn han var.

Derimod har Skolen, deels ved Begyndelsen af det nye Skoleaar, deels i Løbet af samme havt en Tilvæxt af 15 Elever, saa at disses Antal for Diebliffet er 51, nemlig 23 indenbys og 28 udenbys. Af Førstnævnte er 1 og af Sidstnævnte 5 konfirmerede.

Eleverne ere her anførte saaledes som de bleve ordnede ved Translokationen forrige Aar, og de i Aarets Løb optagne ere tilføiede i den Orden, hvori de ere indmeldte. Faderens Navn er hosføiet i Parenthes, og hvor intet videre findes bemærket, er Hjemstedet Kolding.

3die Klasse B.

- 1) Hans Jørgensen (Klubvært Jørgensen).
- 2) Peter Nissen (Kromand Nissen i Hvilestedkro).
- 3) Hjalmar Fjilstrup (Kordegner Fjilstrup).
- 4) Lave Marius Warming (Agent og Kjøbmand Warming).
- 5) Leopold Hartvig Meyer (Kjøbmand H. W. Meyer).
- 6) Hans Vilhelm Hartvigsen (Gaardeier og Sognefoged H. Hansen i Haastrup).
- 7) Otto Ryed Bertelsen (S. B. Bertelsen, Eier af Gaarden Egeland i Starup).
- 8) Engelke Heinrich Ludvig Bülow (Prop. C. A. Bülow til Nagbøllegaard).
- 9) Baldemar Julius Holst (Prop. L. F. Holst til Follerupgaard).
- 10) Niels Sophus Gylding (Kjøbmand Gylding i Beile).

2den Klasse.

- 1) Andreas Ulrich Dyholm Holck (Gjæstgiver J. H. G. Holck i Odder).
- 2) Emil Theodor Røck (Skipper D. H. Røck i Grøesfjøbing).
- 3) Tage Christian Schmidth (Pastor U. R. Schmidth i Skanderup).
- 4) Christian Ehardt Lyse (Gaardeier Lyse i Skanderup).

- 5) Hans Peder Slagers (Slagers, Eier af Swinholtsgaard ved Veile).
- 6) Peder Pedersen (P. Mikkelsen, Eier af Marielyst i Nørre-Bjert).
- 7) Carl Oluf Morten Ohlsen (Strædermester Ohlsen).
- 8) Mikkel Pedersen (Broder til Nr. 6).
- 9) Hans Buhl (Gaardeier Buhl i Estang).
- 10) Meyer Wilhelm Meyer (Broder til Nr. 5 i 3. Kl. B).
- 11) Otto Frederik Emil Lassen (Rektor Lassen).
- 12) Peter Jürgensen (Kjøbmand J. Jürgensen).
- 13) Edvard Ludvig Hansen (E. Hansen, Eier af Soelsgaard ved Rolding).
- 14) Thomas Thomsen (afd. Gaardeier N. Thomsen i Hjarup).
- 15) Holger Starup Jacobsen (Pleiefader, Forvalter Starup til Lundsbygaard i Ringkjøbing Amt).
- 16) Andreas Christian August Jensen (Pleiefader, Pastor Jind i Hjarup).

1ste Klasse.

- 1) Martin Peter Paulus Møller (Kjøbmand N. G. Møller).
- 2) Albert Christian Müller (Kjøbmand E. J. Müller).
- 3) Marius Nicolaus Bastrup (Kjøbmand Bastrup).
- 4) Baldemar Nissen (Snedfermester Nissen).
- 5) Jens Peter Jørgensen (Broder til Nr. 1 i 3. Kl. B.)
- 6) Sophus Julius Grandjean (afdøde Toldkontrollør Grandjean i Roeskilde).
- 7) Martin Reginald Borch (Stadshauptmand, Kjøbmand Borch).
- 8) Martin Ingwersen Markusen (afd. Læge, Krigsraad Markusen).

- 9) Nicolai Alfred Sophus Thomsen (Th. Thomsen, Eier af Eftanggaard).
- 10) Peter Christian Claudius Drum (Slagtermester P. Drum).
- 11) Christen Ludvig Drum (Slagtermester A. Drum).
- 12) Niels Simon Johansen (Gaardeier Simonsen i Seest).
- 13) Carl Theodor Møller (Møller, Eier af Narup Mølle ved Veile).

Forberedelsesklassen.

- 1) Frederik Christian Schæffer (Cand. phil., Propr. Schæffer i Nørre-Bjert, Medlem af Skolens Forstanderskab).
- 2) Peter Christian Lau (Jarver og Borgerrepræsentant Lau).
- 3) Andreas Laurigen Thærøe (Skipper Thærøe).
- 4) Henrik Henriksen (S. Henriksen, Eier af Skovgaard i Starup).
- 5) Bernhardt Schausen Madsen (Rebflager Madsen).
- 6) Frits Wilhelm Brandt (Bager Brandt).
- 7) Carl Jørgen Wilhelm Abbye (Pastor Abbye i Heil-Beistrup).
- 8) Heinrich Schaffordt Thulstrup (Thulstrup, Eier af Nyberg-Mølle i Egtved Sogn).
- 9) Georg Bartholdy (Profurator Bortholdy).
- 10) Niels Winkel Tingleff (Gaardeier Tingleff i Bønslyd).
- 11) Simon Sofus Raben (Gaardeier Raben i Bønslyd).
- 12) Niss Christian Raben (Broder til Nr. 11).

Som Følge af Amtets Skrivelse til Forstanderskabet, af 3die Juni d. A., hvorved bestemmes, „at Forberedelsesklassen optages

i Skolens ordinære Plan", ophører denne Klases interemistiske Stilling til Skolen fra 1ste Juli d. A. at regne.

Bed Skrivelse af 11te Januar d. A. har Rådet under Lit. c. meddeelt, „at Skoleraadet intet finder at erindre imod, at Skolens Klaser betegnes, som foreslaet af Rektoren, med fortsøbende Numere fra 1 til 5". — Overensstemmende hermed ville fra næste Skoleaars Begyndelse Skolens 3de toaarige Kursus ikke længer blive betegne med Underafdelingerne A. B., men med Numerne 1—5, og saaledes at 5te Klasse, i Henhold til Bekjendtgjørelsen af 18de Sept. 1855, bliver 2aarig. Denne forandrede Benævnelse vil lette Orienteringen med Hensyn til de Fag, hvor det 2aarige Kursus nødvendigt fordrer en Adskillelse i 2 Partier; i andre Fag, f. Ex. Skrivning, Tegning, Regning, og hvor forresten en Forening er mulig, ville 2 Klaser, ligesom hidtil, faae samlet Underviisning.

Det er en Selvfølge, at der fra Begyndelsen af ikke tages flere af de nye Benævnelser i Brug, end Omstændighederne fordre.

Lærerpersonalet.

I de første 7 Maaneder af indeværende Skoleaar var dette uforandret som i afvigte Skoleaar, og Underviisningsfagene vare, indtil en ny Lærer blev ansat, saaledes fordeelte, at Timelæreren i 24 ugentlige Timer besørgede Underviisningen i Fransk i nederste Afdeling af 3die Klasse B., i Mathematik i 2den Klasse, i Tydsk og Engelsk i samme Klases Underafdeling, i Regning i 1ste og Forberedelsesklassen og i Gymnastik i hele Skolen. Fra 1ste April d. A., da Lærerpersonalet forøgedes ved at Seminarist Løding blev ansat som 5te Lærer, har Fordelingen af Underviisningsfagene været følgende:

Rektor: Lydf i 3die Klasse B, 2den
 Klases og Forberedelsesklases øverste
 Afdeling; Fransk i 3die Klasse B, 2den
 og 1ste Klasse; Engelsk i 3die Klasse B
 og 2den Klasse . . . . . 24 Timer ugentlig.

Hr. Kand. K. Høyer, Mathematisk og
 Physik i 3die Klasse B, 2den og 1ste
 Klasse; Chemi og Tegning i 3die
 Klasse B; Naturhistorie i alle Klasser. 25 " "

— Kand. C. Guldberg, Religion, Hi-
 storie og Geographi i hele Skolen . 30 " "

— Kand. Krosgaard, Dansk i hele
 Skolen; Lydf i 2den Klases og
 Forberedelsesklases nederste Afdeling
 samt i 1ste Klasse; Regning i 3die
 Klasse B og 2den Klasse . . . . . 30 " "

— Seminarist Løding, Regning i 1ste
 og Forberedelsesklassen; Tegning i
 2den, 1ste og Forberedelsesklassen;
 Skrivning, Sang og Gymnastik i hele
 Skolen . . . . . 34 " "

§ Skrivelse fra Amtet af 11te Januar d. A. meddeeldes For-
 standerskabet som vedtaget efter foregaaende Indstilling:

- a) at Underviisningen i Sang og Gymnastik vil være at optage blandt de faste Underviisningsgjenstande for Skolen, og at Forstanderskabet hemyndiges til dertil aarligen at anvende et Beløb af indtil 150 Rdl.;
- b) at Spørgsmaalet om Forhøielsen af Lønnen for tredie og fjerde Lærer fra 400 til 500 Rdl., og om Ansættelsen af en femte Lærer til Forberedelsesklassen (og Sang og Gymnastik-underviisningen) først vil kunne finde sin Afgjørelse ved næste

Budgets Affattelse; men at Skoleraadet samtykker i, at de i Skoleklassen indbetalte Overskud af de for Forberedelsesklassens Elever betalte Skolepenge udbetales som et foreløbigt Tillæg til tredje og fjerde Lærers Løn, efter Forstanderskabets nærmere Bestemmelse.

Med Hjælp af den Sum, der saaledes var stillet til Forstanderskabets Disposition, i Forbindelse med hvad der fremdeles maatte indkomme for Eleverne i Forberedelsesklassen indtil 1ste Juli d. A., blev det muligt at udbetale tredje og fjerde Læreren en Godtgjørelse, fra Forberedelsesklassens Oprettelse indtil nævnte Datum, som om deres Gage for dette Tidsrum have været beregnet til 500 Rdl. aarlig (foruden Friholig for en ugift Lærer eller Huusleiegodtgjørelse), og af Overskudet fra den ansførte Indtægt sammenlagt med den Deel af de til Sang og Gymnastik bevilgede 150 Rdl., der var forfalden indtil 1ste Juli, og de tilsvarende Beløb, som de der hidtil maanedlig vare udbetalte til Timelæreren, saa man sig desuden istand til foreløbigt at bestride Udgifterne til en femte Lærers Lønning, beregnet til 500 Rdl. aarlig, men uden Friholig eller Huusleiehjælp, indtil der ved Budgettets Affattelse, for Regnskabsaaaret 1ste Juli 1853 til 30te Juni 1859, kunde ventes en endelig Bestemmelse i denne for Skolen yderst vigtige Sag.

Som Resultat af Forhandlingerne i Skoleraadets og Amts- skoledirektionens forenede Møde den 31te Mai d. A., for Lærerspersonalets Bedkommende ved Veile-Amtsskole, meddeelestes derpaa følgende i Amtets Skrivelse af 3die Juni d. A.:

- Ltr. b) at der ansættes en 5te Lærer med Løn af 500 Rdl., dog uden fri Bolig, imod at den særlige Bevilling til Sang- og Gymnastikunderviisning derved bortfalder;
- Ltr. c) at 3die og 4de Lærers Løn, fra 1ste Juli d. A. at regne, forhøies fra 400 til 500 Rdl. aarlig;
- Ltr. d) at saavel de nu ved Skolen ansatte Lærere, som de der

herefter ansættes, erholde fast Beskikkelse og som Følge deraf Pensionsberettigelse for dem selv og deres Enker, efter Skoleloven, mod at den ved Skolens Plan stillede Udsigt til Andeel i Skolepengene bortfalder, hvorhos Kirke- og Underviisningsministeriet vil være at anmode om, at tilveiebringe Justitsministeriets Anerkjendelse af, at den for fast ansatte Skolelærere lovhjemlede Fritagelse for Værnepligt bliver anvendelig ogsaa paa de fast ansatte Lærere ved Rolding Skole.

Lektionstabel.

Underviisningsfagene.	Forberedelsesklassen.	1ste Klasse.	2den Klasse.	3die Klasse B.
Dansk	5	5	4	4
Tydsk	A 2 B 2	3	A 2 B 2 (AB 1)	3
Franssk	"	3	3	3
Engelsk	"	"	3	3
Religion	3	3	3	2
Historie	2	3	3	3
Geographi	2	2	2	2
Regning	4	2	2	2
Geometri	"	2	2	2
Algebra	"	"	2	2
Physik	"	2	2	2
Chemi	"	"	"	1
Naturhistorie	(2)	2	2	2
Skrivning	6	3	2	2
Tegning	2	2	2	2

Fra Skoleaarets Begyndelse indtil 1ste April har 2den Klasse havt 2 Afdelinger med særskilt Underviisning i Tydsk og Engelsk, i den øvrige Deel af Skoleaaret har hver Afdeling havt 2 Timer særskilt ugentlig i Tydsk og 1 Time samlet til skriftlige Øvelser; i Engelsk have begge Partier derimod havt samlet Underviisning,

da nederste Afdeling i dette Sprog havde gjort forholdsviis større Fremgang, end i Tydsk.

Fra 1ste Mai har Forberedelsesklassen i Tydsk været deelt i 2 Afdelinger, da 4 nye Elever, som paa den Tid optoges, først skulde til at begynde paa dette Sprog og 2 andre, som ikke længe forud vare optagne, bekvemt kunde ordnes sammen med dem og derved forhindres fra at være til Besvær ved den øverste Afdelings Underviisning.

Forresten har siden Mai Maanedes Begyndelse samlet Underviisning kun fundet Sted for 1ste og Forberedelsesklassen i Naturhistorie 2 Timer ugentlig, 3die Klasse B med 2den, og 1ste Klasse med Forberedelsesklassen i Gymnastik (ligesom den foregaaende Deel af Aaret) 2 Timer, og de Elever, der have Stemme, ligesledes 2 Timer ugentlig, i 2 Afdelinger, i Sang. I næste Skoleaar ville vi, saavidt de indskrænkede Lokaler og Inventariet tillade det, ved Kombinationer i Skrivning, Tegning og enkelte andre Fag søge at vinde Lærerkraft til at skaffe de ældre Elever af Landbostanden, som indmeldes uden videre Forskudstaber, end dem Landsbysskolen kan præstere, saamegen særffilt Underviisning som muligt; thi det er ikke blot positive Kundskaber de mangle, men de have ofte tungt ved at udtrykke sig, selv om ganske almindelige Gjenstande, og deres Forstandsevner ere overhovedet saalidet øvede, at de i Almindelighed have Bamsfelighed ved at følge og foretage selv ganske simple Tankebevægelser. Skolen maa altsaa, saavidt det staaer i dens Magt, søge at skaffe saadann: ældre Børn en Vejledning og Underviisning, der for dem omtrent kan svare til, hvad Forberedelsesklassen er for de yngre Børn; thi uden en saadan Overgangstilstand, vil Skolens og Elevernes Arbeide og Anstrængelse være lige forgjæves. Hvad her er yttret, gjælder væsentligt de Landbosønner, som efter Konfirmationen melde sig for at deeltage i Skolens mellemste Klasser; men de have hidtil

ikke været saamange (iaar navnlig paa Grund af de uheldige Konjunkturer, der have holdt mange Elever tilbage, der ellers vare bestemte for Skolen), at man har kunnet udstrække deres særskilte Underviisning videre end til et Par Fag, og det var dog ikke blot dertil at Eiendommeligheden ved deres Behandling skulde indskrænke sig. Glædeligt er det imidlertid, at Landboerne begynde at indse Nødvendigheden af, at sende deres Børn til Skolen i en tidligere Alder, og at flere af dem allerede have viist det i Gjærningen, som kan skjønnes af foransførte Liste over Eleverne.

Overfigt over det i Skoleaaret Læste.

Dansk.

3die Klasse B. Borgens og Rungs Læsebog, 3die Kursus, S. 63—425.

Udenad er lært: Wilhelm Bisj og Kong Svend — Magnus og Knud Lavard — Ridderen ved Kulsvierhytten — Morten Luther — Morten Borup — Daniel Rankau — Ole Bind og Ridder Kalv.

Hele Bojesens Grammatik og Wolles Retfkrivningslære, som ere indøvede ved passende Stykker af Læsebogen.

To Stile ugentlig, hvoraf en Deel har bestaaet i Oversættelse fra Tydsk til Dansk.

2den Klasse. Borgens og Rungs Læsebog, 3die Kursus, S. 33—130.

Hele Bojesens Grammatik og Wolles Retfkrivningslære, som ere indøvede ved Analyse af dertil udvalgte Stykker i Læsebogen.

Udenad er lært af Mummies Digtesamling: Da jeg var lille — I Aftensolen — Kong Frode og Gubben — Skovveien — Fjeldspringet — Matrosen — Den blinde Mand — Guldvægten — Det døende Barn — Sømanden — Danebrog — Naar mit Die er luft — Næssegreven — De tre høie Ord.

To Stile ugentlig, deels Diktat, deels Oversættelse fra Tydsk til Dansk.

1ste Klasse. Borgens og Rungs Læsebog, 2det Kursus, S. 33—157.

Bojesens Grammatik § 1—47, som er indøvet ved Hjælp af de dertil bedst passende Stykker i Læsebogen.

Udenad er lært af Mummies Digtesamling: De to Hærer — Varslet — De to Heste — Guldvægten — Matrosen — Bonden og hans Søn — Fjeldspringet — Marst Stigs Døtre — Draaben — I Aftensolen — Folkesang — Næssegreven og Danebrog.

To Diktatstile ugentlig.

Forberedelseklassen. Borgens og Rungs Læsebog, 1ste Kursus, S. 54—174.

På Læsebogen er lært udenad: Bjørnen ved Kuberne — Barnet og Duen — Vandringsmanden og Lærken — Bennen i Nød — Bjørnen som Nyttter — Dansen i Skoven — Gildet i Skoven — Bidronningen og Fuglekongen.

Bed Siden af de forskjellige mundtlige og skriftlige Elementarøvelser, som foretages med Hensyn paa dette Standpunkt, er tillige stadigen anvendt saadanne, som forberede til den egentlige grammatikalske Underviisning, der tager sin Begyndelse i næste Klasse.

Med Hensyn til forskjellige Forespørgsler og til de med Eleverne i Forberedelsesklassen allerede gjorde Erfaringer, maa jeg erindre om, at naar det i Beretningen om Skolen for afvigte Skoleaar hedder, Side 11: „Elever optages i Forberedelsesklassen, naar de have naaet deres ottende Aar og besidde antagelig Færdighed i Indenadslæsning“, saa er Meningen heraf ingenlunde, at Alderen er Hovedbetingelsen og at den anden Fordring kan forstaaes efter den allermildeste Fortolkning. Skolen maa netop lægge størst Vægt paa den sidste Fordring og derhos gjøre opmærksom paa, at Tillægsordet „antagelig“ maa forstaaes om en forstandig Læsning og som svarer til den angivne Alder; hvorimod det, naar denne Betingelse er fyldstgjort, kommer mindre an paa, om Eleven skulde mangle noget i den opgivne Alder.

Tydsff.

3die Klasse B. Lassens tydske Læsebog. S. 185—247.

En Deel af Bogens 1ste Kursus, som ikke blev læst ifjor, er benyttet til Ektemporallæsning paa Skolen.

Af Lassens Opgaver til tydske Stile ere Nr. 1—30 af 1ste Parallelkursus gennemgaaede til skriftlige Øvelser og Nr. 1—39 af 2det Kursus anvendte til mundtlige Ektemporalstile.

Alle Hovedpartier af Trojels tydske Grammatik og „Et Par Kapitler af den tydske Syntax til Skolebrug. Kjøbenhavn 1857“ heelt ud.

2den Klasse. Øverste Parti: Lassens tydske Læsebog. S. 167—200. Noget af Bogens 1ste Kursus og den sidste Trediedeel af Lassens Elementarbog er benyttet til Ektemporallæsning. Trojels Grammatik: Substantivers og Adjektivens Deklination, Komparation, Talord, Pronominer, Verber og Præpositioner, med Forbigaaelse af alle Specialia.

De danske Trykker af Elementarbogen, til Nr. 50, ere anvendte til mundtlige og skriftlige Stile.

Nederste Parti: Elementarbogen S. 27—99. Læsebog S. 1—8.

Lassen: Den tydske Grammatiks Formlære i Udvalg.

30 Numere af Elementarbogen til mundtlige og skriftlige Stile.

1ste Klasse. Lassens Elementarvog S. 44—89.

Side 1—30 er benyttet til mundtlige og skriftlige Stile og til forskjellige grammatikalske Øvelser.

Udvalget af Formlæren, til 2den Konjugation.

Forberedelsesklassen. Øverste Parti: Elementarbogen Nr. 16—57. Nr. 1—15 ere benyttede til forskjellige Øvelser.

Nederste Parti: Elementarbogen Nr. 1—27 indenad og udenad. Udenadstavning og Afskrivning.

Fransk.

3die Klasse B. Øverste Parti: Lassens Chrestomathi S. 1—58. Hvad der ifjor ikke blev læst af Læsebogen for de lavere Klasser er benyttet til Extemporallæsning.

Abrahams Grammatik: Bøininglæren med Forbigaaelse af alle sjeldnere Former.

Lassens Stileopgaver, 1ste Afsnit, mundtligt Nr. 35—80. 2det Afsnit 40 Numere mundtligt og tildeels skriftligt.

Nederste Parti: Lassens franske Læsebog for Begyndere, med tilhørende Udvalg af Formlæren. Chrestomathien S. 128—134. Stileopgavernes 1ste Afsnit Nr. 1—42, mundtligt og tildeels skriftligt.

2den Klasse. Lassens Læsebog for de lavere Klasser S. 94—103 og 108—121. Udvalg af Formlæren (Læsebogen

for Begyndere). Stileopgavernes 1ste Ufsnit Nr. 1—35 mundtligt og tildeels skriftligt. (Kun 6 Elever af denne Klasse have læst Franff. Den øvrige Deel af Klassen har i de franske Timer været beskæftiget med skriftlige Arbejder, deels i Tydsk og deels i Engelsk).

1ste Klasse. Lærens Læsebog for Begyndere heelt ud. Udteget af Formulæren. — Stileopgavernes 1ste Ufsnit Nr. 1—23 mundtligt og skriftligt.

Engelsk.

3die Klasse B. A Christmas Carol by Dickens S. 1—57. Tales of a Grandfather by W. Scott S. 29—80 er læst extemporalt paa Skolen.

Af E. J. Anfers Parleur ere de 9 første Samtaler lærte udenad og Nr. 1—334 ere benyttede til mundtlige og skriftlige Stileøvelser.

E. B. W. Wittrups Grammatik S. 18—74.

2den Klasse. Øverste Parti: The history of Little Jack Nr. 1—66.

Mariboës Grammatik S. 23—85.

Nederste Parti: The history of Little Jack Nr. 1—50.

Af Grammatiken, Formulæren til de uregelrette Verber.

Begge Partier have benyttet 1ste Ufsnit af de franske Stileopgaver til at oversætte saavel mundtligt som skriftligt paa Engelsk.

Religion.

3die Klasse B. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus, 2den og 3die Artikel af Troesbekjendelsen. Balslevs Bibelhistorie forfra til Jesu Tegnelse.

Mørk-Hausens Udtog af Kirkehistorien til Reformationen.

Nogle Psalmer ere lærte udenad, og Pauli 1ste Brev til Korintherne er gennemgaaet paa Skolen.

2den Klasse. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus, fra Læren om Synden til den tredie Troesartikel inklusve. Balslevs Bibelhistorie, Fortællingerne af det gamle Testament.

Nogle Psalmevers ere hver Uge lærte udenad.

Af det N. T. er Matth. og Mark., og af Johannes Evangelium Lidelseshistorien gennemlæst paa Skolen.

1ste Klasse. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus, forfra til det sjette Bud. Balslevs Bibelhistorie N. T. fra Lidelseshistorien og ud. G. T. fra Skabelsen til Moses.

Nogle Psalmevers ere hver Uge lærte udenad.

Forberedelsesklassen. Bibelhistorie fra Skabelsen til Moses, og fra Jesu Lidelse til Slutningen af N. T.

For at modarbejde den sædvanlige tankeløse Udenadslæren, ere de bibelske Historier blevne Børnene fortalte en eller flere Gange og af dem gjenfortalte, og ved Underviisningen er stadigt gjort Brug af bibelhistoriske Billeder.

Enkelte Psalmevers ere lærte udenad.

Historie.

3de Klasse B. Koseds Udtog af Verdenshistorien, udg. af Thrige, fra Sullas Død til Reformationen. Af Middelalderens Historie: Frankrig, England, Italien, Tydskland, Nederlandene, Spanien og Portugal. 2 Elever have desuden gennemgaaet Frankrigs Historie ligetil Nutiden.

2den Klasse. Kosod Historiens vigtigste Begivenheder, udg. af Thrige. 1ste Afdeling: Middelalderens og den nyere Tids Historie til den vestphalske Fred. Anden Afdeling har kun

læst til Reformationen. Begge Afdelinger have læst Nørks Fædrelandshistorie, fra Baldemar Seiers Død til Frederik den Fjerde.

1ste Klasse. Nørks Fædrelandshistorie, fra Evend Estridsen til Frederik den Femte inklusive.

Forberedelsesklassen. Nørks Fædrelandshistorie, fra Knud den Store til Kalmarunionen.

For at vække Elevernes Interesse for Historien, og for ligesaa vel i dette Fag som i Bibelhistorien at modarbejde tankeløs Udenadslæren, ere de enkelte Historier fortalte, tildeels flere Gange, med mange Tillæg og af Børnene gjenfortalte.

Geographi.

3die Klasse B. Velschows Lærebog, Storbritannien og Island, Portugal, Spanien, Frankrig, Italien, Asien og Australien.

2den Klasse. Millings Lærebog, Preussien, Øst- og Vestrig, Tydskland, Schweiz, Holland, Belgien, Italien, Tyrkiet og Grækenland.

1ste Klasse. Millings Lærebog, Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussien, Holland, Belgien, Italien, Schweiz. Oversigt over Europa.

Forberedelsesklassen. Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussien, Italien, Oversigt over Europa. Fortrinsviis Orientering og Oveser paa Kortet (Kroghs Ledetraad).

Regning.

3die Klasse B. Jensen's Regnebog 2det Afsnit, fra Reguladetri med Brøf til blandede Opgaver.

Enkelte Elever ere færdige med dette Afsnit og skulde begynde paa 3die Afsnit.

2den Klasse. Øverste Afdeling: Jensen's Regnebog 2det Afsnit, de 4 Regningsarter med Brøf, Reguladetri med Brøf til blandede Opgaver.

Nederste Afdeling: de 4 Regningsarter i benævnte Tal og Reguladetri.

1ste Klasse. Ontrent Halvparten af Eleverne har gennemgaaet de 4 Regningsarter i benævnte og Resten i ubenævnte Tal efter Jensen's Regnebog, 1ste Afsnit.

Hovedregning ontrent 400 Opgaver i Addition og Multiplikation.

Forberedelsesklassen. Jensen's Regnebog, 1ste Afsnit.

En Deel af Eleverne have indøvet de 4 Regningsarter i benævnte Tal. De øvrige staae paa et temmelig forskjelligt Standpunkt, paa Grund af deres meget uensartede Færdighed ved Indmeldelsen og den kortere eller længere Tid, der er forløben siden deres Optagelse i Skolen.

Hovedregning som i 1ste Klasse.

Mathematik.

3die Klasse B. Mundts Lærebog i den elementære Geometri indtil S. 84 om Cirklen.

A. Steens elementære Arithmetik fuldstændigt og indøvet ved en stor Mængde Opgaver.

2den Klasse. Mundts Lærebog i den elementære Geometri indtil Trefanterns Kongruents S. 37.

A. Steens elementære Arithmetik indtil Divisionen; det gennemgaaede Pensum er indøvet ved en stor Mængde Opgaver.

1ste Klasse. Geometri er gennemgaaet mundtligt, uden Af-

benyttelse af nogen Lærebog. Dvelferne ere foretagne ved Hjælp af et Klodseapparat: Terning, Parallelepipeder, Prismes, Pyramider og Cylinder. Til Grund for sit Foredrag og de under samme foretagne Dvelfer har Læreren lagt et Kollegium af Prof. A. Steen, og er i samme naaet til § 11, om hvorledes enhver Udstrækning kan aftage saaledes, at den forsvinder.

Naturlære.

3die Klasse B. Naturlærens mekaniske Deel af Ørsted, til S. 134. Almindelig Bevægelselære; dog med Forbigaaelse af Høidemaaling ved Barometret og det vidtgaende Detail om Veining og Haarrør. *)

Chemi. *)

Chemi er læst 1 Time ugentlig udenfor den normerede Skoletid. Knud Høyers Lærebog i Chemi, til Skolebrug, som er lagt til Grund, er gennemgaaet til Metallerne. Underviisningen har bestaaet i afværende Foredrag og Examination.

Samtidigt med Foredragene ere alle saadanne Experimentere foretagne, som Lærebogen i Begyndelsen giver Anledning til, og som med Lethed kunne udføres i Timen. Foruden denne Underviisning have Eleverne, til ubestemte Timer i deres Fritid, haft Leilighed til selv at foretage enkelte Forsøg, og til at øve sig i de almindelige kemiske Arbejder.

Blandt de i Harets Lob af Eleverne selv udførte Arbejder og Dvelfer ere følgende de vigtigste:

Udvikling af Brint ved at lede Vanddamppe over glødende Jernspaaner.

Udvikling af Brint ved at behandle Jern og Zink med fortyndet Svovlsyre.

Filtrering, Inddampning og Krystallisation af de derved dannede Salte.

Iltning af Kviksølv (ved Salpetersyre), Dannelse af Kviksølvtveilte. Reduktion af Kviksølvtveilte ved Glødning; Opsamling af den udviklede Ilt.

Dannelse af Kobberilte ved at lede Ilt over glødende Kobberspaaner.

Dannelse af Kobberilte ved Glødning af Kobber i en aaden, sraatliggende Digel.

2den Klasse. Silfverbergs Lærebog i kemisk Physik til Elektricitet, S. 41. Dampmaskinen er mundtligt bleven udførligere behandlet, og det Gjennemgaaede er stadigt oplyst ved Forsøg.

1ste Klasse. Ved Underviisningen er ikke benyttet nogen Lærebog og ved Examinationen er kun forlangt, hvad der antoges at kunne opfattes af Eleverne under det mundtlige Foredrag, hvorved der stadigt henvises til de foretagne Forsøg og til de i det daglige Liv almindeligst mødende Phænomener. Gjennemgaaet er: Legemernes physiske Egenskaber — Tyngde og Bægtfyldde — Bevægelse og Hvile, Tyngdepunktet og de faste og draabeflydende Legemers Ligevægt — Bægtstangen, Tridsen, Vinden og Skraaplanet.

Naturhistorie.

3die Klasse B. Planterigets Naturhistorie ved Vanpell, med Forbigaaelse af enkelte Detailler, navnlig angaaende Plantens indre Bygning.

Der er med Eleverne foretaget adskillige botaniske Erforsninger.

Tilberedelse af Svovlbarium ved Glødning af svovlsurt Baryt med Kul.

Dannelse af kaustisk Baryt ved Kobberiltens Berørvirkning med Svovlbarium. Afbenyttelse af Svovlbarium til Tilberedning af nogle Barytsalte.

Tilberedning af chlorurt Kali; Udvikling af chlorurt Kali. Udvikling af Ammoniakluft, Chlor og Chlorbrinte, samt Tilberedning af Ammoniakvand og Saltsyre.

Nogle Destillationer, saasom Tilberedning af koncentreret Edikesyre, Rektifikation af Spiritus osv.

Tilberedning af nogle Metallsalte, f. Ex. salpetersur Sølvite.

I en Deel Mergelprøver er Kalkmængden kvantitativt bestemt, efter et Par Metoder.

Brandeværdien for nogle Tørve- og Steenkulsprøver er bestemt ved Reduktion af Blyite.

2den Klasse. Lützens Begyndelsesgrunde i Dyreriget's Naturhistorie, forfra til S. 111. Skolens naturhistoriske Samling har stadigt været benyttet ved Underviisningen.

1ste Klasse. Lützens Begyndelsesgrunde i Dyreriget's Naturhistorie, Pattedyrene og Fuglene, samt de koldblodige Beendyr. Forberedelsesklassen har siden 1ste April i dette Aar havt Fællestimer med 1ste Klasse, men der er kun fordret saameget som Eleverne kunde antages istand til at opfatte af de mundtlige Foredrag og Forklaringer, som gives dem i Skolens Samlinger.

Skrivning.

Bed Underviisningen benyttes Bjerrings og Kiilsgaards For skrifter; i Forberedelsesklassen afveyles med Taktsskrivning og andre Oevelser, som dermed staae i Forbindelse.

I en særskilt Skrivebog skriver Eleven hver Maaned et Prøveblad, der giver en let Oversigt over Fremgangen i Aarets Løb og ved Examen fremlægges istedetfor de sædvanlige Prøveskrifter.

Tegning.

Bed Tegneunderviisningen benyttes Prof. Simesens Apparat til geometrisk og Projektionstegning. I Forberedelsesklassen og tildeels i 1ste Klasse foretages Forøvelser til geometrisk Tegning.

Skolens Samlinger og Inventarium.

(Tidsrummet fra Udgangen af 1856 til Midten af 1858).

I det foreløbige Udkast til en Plan for Skolen, som vedtoges i Amtsfoledirektionens og Amtsskoleraadets kombinerede Møde d. 27de Juni 1856, opførtes til Bibliothekets, Samlingernes og Inventariets Vedligeholdelse paa den særlige Konto 110 Rd. 2 Mk. 12 Sk., hvorved tillige blev bestemt, at hvad der i et Regnskabsaar besparedes paa de andre Poster af den særlige Konto, ogsaa kunde anvendes (altsaa for en Deel eller heelt) paa denne Post. I Mødet d. 25de Juni 1857 bevilligedes til den budgetterede Sum et Tilskud, for Regnskabsaaaret fra 1ste Juli 1857 til 30te Juni 1858, af 50 Rd., hvorom i Kommunikationen af 30te Juni 1857 bemærkes, at Beløbet efter Bevillingens Form kan antages ogsaa at ville blive gjentaget i følgende Aar. I samme Møde bevilligedes extraordinært 150 Rd. til Anskaffelsen af kemiske Apparater og 75 Rd. til et nyt Inventarium af Borde og Bænke i den physiske Klasse. — Endelig er i Mødet d. 31te Mai d. A. gjentaget Bevillingen af 50 Rd. til Bibliotheket, Samlingerne og Inventarium (for 1858—1859), endvidere extraordinært for indværende Regnskabsaar 250 Rd. til første Indretning af et kemisk Laboratorium og aarligt (fra 1858—1859 at regne) 50 Rd. til yderligere Anskaffelse af endnu manglende kemiske Apparater og til Bestridelse af de med Experimenterne forbundne Udgifter.

Af denne korte Oversigt vil det skjønnes, at de forskjellige Indstillinger om Bevillinger til at anskaffe eller komplettere fornødne Apparater og til at bestride Udgifter, som ere uundgaaelige, naar Underviisningen i visse Retninger skal bringe et tilfredsstillende Resultat, af Autoriteterne ere blevne behandlede med en Liberalitet, der, i Betragtning af de tilstedeværende Forhold, fortjener i høi Grad at paaskjønnes; men det bør derhos fremhæves, at det fornemmelig er Hr. Amtmand D. Lehmann, der i Egenskab af Amtskoledirektionens og Amtsskoleraadets Formand har virket til en heldig og snarlig Ordning af de forskjellige Anliggender, som væsentligt betinge Skolens Bestaaen og Udvikling, og der saaledes har viist, at han med stigende Interesse omfatter den Stiftelse, hvis varme Talsmand han har været, fra det Øieblik af at det blev vedtaget, at en saadan Underviisningsanstalt skulde afløse den nedlagte Latinsfole i Rolding.

A. Bibliotheket.

Bed Revisionen, som er foretaget to Gange, først ved Børgernes Omflytning, for at skaffe mere Plads i de Sag, som, ifølge Skolens Natur, for Gfvertiden nærmest have Udkomst til Forøgelse, og senere, da alle Bøger vare opstillede, fandtes foruden enkelte Bærker, der i Medfør af ministerielle Skrivelser vare udtagne af Bibliotheket, førend Samlingerne overleveredes til Byen, og dem, som i Hovedfortegnelsen vare noterede som manglende, endnu omtrent en Snæs Bind, meest Skolebøger, der ville blive erstattede ved nye Exemplarer, forsaavidt som Skolen maatte have Brug for dem. I følgende Fortegnelse er ogsaa anført enkelte Bøger, som ikke findes optagne i Rolding Latinsfoles Meddelelser om Bibliotheket.

(De med † betegnede Bøger ere skjænkede af Underviisningsministeriet, de med * af andre Givere.)

1. Theologi.

- H. Martensen: Dogmatiske Oplysninger. Kbhvn. 1850.
 E. J. Brandt: Bibelsk Billedbog med Fortællinger. Kbhvn. 1857.
 J. Hammerich: Forhandlinger paa det første skandinaviske Kirkesmøde. Kbhvn. 1857.
 B. Notke: Det danske Kirkeaar, 2den Udgave. Kbhvn. 1843.
 E. F. Engelstoft: Liturgiens Historie i Danmark. Kbhvn. 1841.

2. Nære fremmede Sprog.

- J. & W. Grimm: Deutsches Wörterbuch. Leipzig 1855—1857. 9—12 Lieferung.
 *H. E. F. Lassen: Opgaver til tydske Stile for Skolernes høiere Klasser. Odense 1857.
 J. Listov: Engelsk Elementarbog. 3die Udg. Kbhvn. 1857.
 T. G. Repp: English stories. 3d. Ed. Cph. 1857.
 R. F. C. Wagner: Grammatik der englischen Sprache. Neu bearbeitet von L. Herrig. 6te Aufl. Braunschw. 1857.
 Wigand: Pocket Miscellany. Vol. 1—5. Göttingen 1855—58.
 J. Listov: Engelsk Læsebog. 1—2 Afd. Kbhvn. 1857—58.
 *H. E. F. Lassen: Stileopgaver til Indøvelse af den franske Grammatiks Elementer, 1ste Uffnit. 4de Uplag. Odense 1857.
 *H. E. F. Lassen: fransk Læsebog for Skolernes lavere Klasser. 2den Udgave. Odense 1858.

3. **Dansk Literatur og Sprog.**

- Crølem: Almindeligt Forfatterlexikon for Danmark. Supplementbind 4—5 Hefte. Kbhvn. 1856—57.
- * Schach: Staffeldts samlede Bærker, udg. ved J. L. Liebenberg. Fortsættelse og Biographi. 1—5 H.
- Grundtvig: Optrin af Nordens Kampeliv. 2det Hefte.
- J. P. Mynster: Blandede Skrifter, 6te Bd. Kbhvn. 1857.
- L. Holberg: 3 latinske Breve. Overs. 1745, udg. af Levin. Kbhvn. 1857.
- L. Holberg: 120 Epistler. Udg. af Fabricius. Kbhvn. 1858.
- P. L. Møller: Det nyere Lystspil i Frankrig og Danmark. Kbhvn. 1858.
- J. Dyrhønd: Udsigt over de danske Sprogarter. Kbhvn. 1857.
- Den danske Rimkrønike udg. af C. J. Brandt. Kbhvn. 1858.
- C. J. Allen: Det danske Sprogs Historie i Hertugdømmet Slesvig eller Sønderjylland. 1—2 D. Kbhvn. 1857—1858.
- Molbech: Dansk Ordbog 2den Udg. 5—7 H. Kbhvn. 1856.
- H. H. Lesfölii: Kortfattet dansk Sproglære. Kbhvn. 1857.

4. **Historie og Politik.**

- Becher's Verdenshistorie oversat af Riise. Register 1—2 H. Kbhvn. 1857—1858.
- Annuaire des deux mondes. Années 1856—1857. Paris 1 V.
- L. Robert og J. Arnoul: Skildringer af Frankrigs Historie. Overs. af Kjølhede. Kbhvn. 1857.
- P. C. Lind: Christendommens Indflydelse paa den sociale Forfatning fra dens Stiftelse til Justinian. Kbhvn. 1852.
- P. C. Lind: Christendommens Indflydelse paa de occidentalske Folkeslag fra Aar 500 til 814. Kbhvn. 1858.

Thier s: Konsulatets og Reiserdommets Historie. 5. 130—159.

Ma c a u l y: Englands Historie. 5. 22—30.

A. Cronholm: Gustav II. Adolfs Regering. Stockh. 1857.
1—2 B.

L. Ranke: Fürsten und Völker von Süd-Europa. 1—4 Bd.
4te Auflage. Berlin 1854—1857.

† Marsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv. 2det Bds.
1ste og 2det 5. Kbhvn. 1856—57.

† Diplomatarium Christierni lmi. Udg. af C. F. Wegener.
Kbhvn. 1856. 4to.

N. Winther: Færvernes Historie. Kbhvn. 1858. 1ste 5.

Theophilus: Die schleswigsche Sprachsjache. Kbhvn. 1858.

5. Geographi og Statistif.

A. v. Naumer: Allgemeine Geographi; 3te Aufl. Lpzg. 1848.

† Statistifsk Tabelværk. Ny Række, 12te Bd., 1ste Hfd., Kbhvn.
1856.

6. Reisebeskrivelser.

Th. G. Petersen: Et Besøg i Jerusalem og Omegn. Kbhvn.
1857.

A. v. Humboldt: Reise i Amerika, oversat af H. Sødning,
Kbhvn. 1856.

A. v. Humboldt: Reiser i det europæiske og asiatiske Rusland,
oversat af H. Sødning. Kbhvn. 1856.

B. Chanders: Ved Saltjøen. Oversat af Sørensen.
Kbhvn. 1858.

J. Bonomi: Niniveh and its Palaces, with 279 engra-
vings. London 1853. 8vo.

Mac Clure: Opdagelsen af Nordvestpassagen, oversat af D. P.
Svendsen. Kbhvn. 1858.

C. J. Anderson: Sjöen Ngami, Forskningar och Uptächter under 4 Års Vandringar i Sydvestra Afrika. Stockholm 1856.

Levingstone: Reise i Syd-Afrika. Overs. af Bøldike. 1—4 H. Kbhvn. 1858.

7. Mathematif.

Sim esen: Apparat til geometrif og Projektionstegning. 1—3 H.

M. Steen: Mathematifse Dpgaver. Kbhvn. 1849.

Ramus: Trigonometri. Kbhvn. 1853. 4to.

M. Steen: Sphærif Trigonometri. Kbhvn. 1858. 4to.

J. Petersen: Om Logarithmer og deres Brug. Kbhvn. 1858.

8. Naturvidenskab.

J. Lange: Haandbog i den danske Flora, 2den Udg. 1—4 H. Kbhvn. 1857—58.

J. v. Kobell: Populære mineralifse Skizzer, oversat af J. P. Lesolii. Kbhvn 1856.

Die Fortschritte der Physik in 1853—54. 9—10 Jahrgang. Berlin 1856—57.

C. Ramus: Grundtræf af Astronomien. Udg. af M. Steen. Kbhvn. 1858.

Mundt: Lærebog i Astronomien for Skoler. Kbhvn. 1855.

J. de Rougemont: Geschichte der Erde, übers. v. C. Fabricius. Stuttg. 1856.

Pouillet=Müllers Physik, 5te Aufl. 1—3 Bd. mit Atlas. Braunschw. 1856—58.

J. Mohr: Lehrbuch der chem. analyt. Titrimethode. Braunschweig. 1—2 B. 1857—58.

J. N. Fuchs: Gesammelte Schriften. München 1856. 4to.

J. Frick: Die physikalifche Technik. Braunschw. 1856.

- N. Wagner: Geschichte der Urwelt, 2te vermehrte Aufl. 1. B. Leipzig 1857.
- N. J. Berlin: Læsebog i Naturlæren for Hvermand. 1ste H. Kbhvn. 1858. 2 Upl.
- Magnussen: Physiske Opgaver. Kbhvn. 1858.
- K. Karmarsch: Lærebog i den mekaniske Technologie, bearb. af Wilkens. Kbhvn. 1852. 1. Bd. 8vo og 1 Bd. Tavler i Dverfolio.
- J. J. W. Johnston: Agerdyrkningschemi og Jordbundslære. Overs. af E. Thomsen. 1—4 i 2 Bd. Kbh. 1851—54.
- J. Thomsen: Chemiens vigtigste Resultater. Kbhvn. 1853.
- P. Pedersen: Almeenfattelig Veislære. Kbhvn. 1854.
- E. Holten: Læren om Naturens almindelige Love. Kbhvn. 1857.
- E. Thomsen: Anviisning til Nivellering med Vandrøret. Kbhvn. 1858.

9. Filosofi.

- G. Sibbern: Om Humanitet og Afsind. Kbhvn. 1857.
- G. Sibbern: Om Humanismen. Kbhvn. 1858.
- S. Schaack: Physiognomiske Studier. Kbhvn. 1858.

10. Pædagogik, Methodik og Underviisningsvæsen i Almindelighed.

- J. Lange: Skolen og Livet. Kbhvn. 1854—56.
- N. G. la Cour: Lærebog i Gymnastik. Kbhvn. 1856. 2 Upl.
- Gh. Jürgensen: Om Mathematiken som Middell for almindelig Dannelsel. Kbhvn. 1857.
- J. R. Stochholm: Folkeskolevæsenet i Schweiz. Kbhvn. 1857.
- † I. E. Rietz: Skånska Skolvæsendets Historia. Lund 1848.

J. B. Jensenburg: Kurze Anweisung beim Unterrichts im Tactschreiben. 1856.

N. P. Berggreen: Sange til Skolebrug 1—7 H. Kbhvn. 1851—1857.

11. Tidskrifter.

Dansk Maanedsskrift redig. af M. G. G. Steenstrup. Kbhvn. 1857—58. 4—6 Bd.

Nordisk Universitets-Tidskrift, 2den Aargangs 2—4 H.; 3die Aargangs 1—3 H.; 4de Aargangs 1ste H.

Tidskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskabene af Fogh, Banpell og Lütken. 3 Bd. 4—6 H. 4 Bd. 1—6 H. 5 Bd. 1—3 H. 1856—1858.

N. Petermann: Mittheilungen aus J. Berthes' Geographischer Anstalt. Gotha 1857. 1—12 H. 4to. 1858. 1—6 H.

12. Efterretninger om Universitetet eller andre Stiftelser, Examenlister, Forelæsninger odl.

† Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet fra Septbr. 1854 til Novbr. 1857.

† Charakterlister over Afgangsexamen, 2den Examen og den philosophiske Examen. 1854—57.

N. G. P. Linde: Meddelelser angaaende Kbhvns. Universitet. 1—2 H. Kbhvn. 1857—1858.

13. Lærde Selskabers Skrifter.

† Oversigt over det kongl. danske Videnskabers-Selskabs Forhandlinger 1854—56.

14. Disputationer.

† B. J. Fog: Kartesius, den nyere Philosophis Fader. 1856.

† F. G. Wiehe: De vestigiis et reliquiis synonymicæ artis Græcorum. 1856.

† 15. Leilighedskrifter.

3 Universitetsprogrammer (1856—1857).

- 34 Programmer fra Skoler i Danmark (1856—1857).
 6 " fra Skoler i Slesvig (1856—1857).
 12 " fra Skoler i Holsteen (1856—1857).
 2 " fra Lauenborg (1856—1857).
 12 " fra Skoler i Norge (1855—1856).
 385 " fra Skoler i Preussen (1853—1855).

16. Blandinger.

Nordisk Konversationslexikon. 1—8 H. 1857—1858.
 M. Meyer: Fremmedordbog. Kbhvn. 1857.

17. Landkort.

Danmarks-Kort til Skolebrug, af Lieut. Schroll. Opklæbet paa Lærred, ferniseret og forsynet med Stoffe.

B. Morstabsbibliotheket.

Af Grunde, som jeg ikke for Diebliffet finder det nødvendigt at udtale mig videre om, har jeg anseet det for rigtigt; først senere at lade Udlaanet fra denne Afdeling af Bibliotheket tage sin Begyndelse. Naar nogle nødvendige Foranstaltninger ere trufne, og det efterhaanden viser sig, at de vigtigste Betingelser ere tilstede for at Hensigten dermed kan opnaaes paa en tilfredsstillende Maade, ville Eleverne faae Udgang til den vakre lille Bogsamling, som vi med saamange andre gode Ting have modtaget i Arv efter den nedlagte Skole.

C. De naturvidenskabelige Samlinger.

1. Den pbyssiske Samling.

a. Galvanisme.

Bunzens Batteri (6 Elementer).

b. Den kemiske Afdeling.

Før de under 25de Juni 1857 til kemiske Apparater bevilgede 150 Rd. er efterhaanden anskaffet:

1 Vægtstaaal paa Stativ.

1 fransk Gramvægt.

1 rund Jernovn med Rist, Ringe og 3 Skaale til Sandbad.

1 mindre Jernovn.

3 Træstativer til Dvne.

1 lille Gasometer.

1 Blikkasse til Luftudvikling.

1 lille Vandtønde med Hane.

1 Spand.

1 lille Ballie.

2 dreiede Træstativer med Messingtænger og Skruer.

2 Liebig'ske Svalerør.

1 Pd. Glasrør.

Nogle Gutapercharør.

1 Glasmorter.

2 Platintraade til Blæserørssørg.

8 Kolber med Forlag.

6 Florentinerflasker.

8 tubulerede Retorter.

10 Cylinderglas.

4 Glasstragte.

4 hedsfiste Digler.

5 Blyantsdigler.

- 6 smaa Digler (Berliner Porcellæn).
 3 Wolfiske Glasfer med Lednings- og Sikkerhedsrør.
 4 Badsteflaster med indseben Prop og indsmeltet Rør.
 10 Porcellænskaale og Digler.
 2 Kugleflaster.
 60 Reagensglas, hvoriblandt et Par Sikkerhedsrør, Badstefløer,
 Chlorkaliumrør, Arsenik-Reduktions-Rør, nogle smaa af
 Glasrør blæste Retorter samt nogle Smaatrage.
 60 Glas af forskjellig Størrelse med indseben Prop.
 Desuden er bestilt en Deel Glasapparater til at komplettere
 den kemiske Samling; men som endnu ikke er præsteret fra ved-
 kommende Glasværk.

2. Den naturhistoriske Samling

har ved Gaver faaet følgende Tilvæxt:

- Rød Glente (*Falco milvus*) fra Hr. Proprietær Schæffer.
 Musesvane (*Falco buteo*, hvid Afart) fra Hr. Agent Warming.
 Grønspæt (*Picus viridis*) fra Hr. Boghandler Jversen.

Inventarium.

For de under 25de Juni f. A. bevilligede 75 Rd. er til
 den physiske Klasse anskaffet et hensigtsmæssigt Inventarium af
 halvrunde Borde og Bænke, som blev taget i Brug i Slutningen
 af Septbr. f. A., og som er indført paa Skolens Inventarieliste.

Chemisk Laboratorium.

For at fremme Underviisningen i Chemi og fjerne de Ulem-
 per og Uregelmæssigheder, der ere uundgaelike, naar Arbejderne
 skulle foretages i et Lokale, som ikke er indrettet dertil, indsendte

Forstanderskabet, paa mit Forflag, et Andragende om, at faae et sær-
ligt beliggende Høvedhuus i Forbindelse med Halvdelen af et til-
grændsende Brændehuus indrettet til et chemiſt Laboratorium. Den
med Andragendet følgende Tegning approberedes, og Overſlagets
Beløb 250 Rd. bevilgedes, ſom ovenfor anført, i Mødet d. 31.
Mai d. A.

Saaſnart Bevillingen blev Forstanderskabet kommuniceret, toges
fat paa Arbeidet, der ventes tilendebragt ſaa betimeligt, at Labora-
toriet kan tages i Brug ved det nye Skoleaars Begyndelse.*)

Til Chemien er alſaa i det Hele bevilget: extraordinært til
Laboratoriet 250 Rd., til Apparater 150 Rd. og aarligt 50 Rd.
til Experimenter og Suppleringer. Skolen har derved opnaaet et
ſtort Gode, ſom blandt Skolerne, ſaavidt vides, Sorø hidtil alene
har været i Beſiddelse af, og man tør vel haabe, at det i Gjer-
ningen ſkal viſe ſig, at der herved er gjort en glædelig Begyndelse
til i denne Landsdeel at virke for Udbredelſen af den Green af
Naturvidenſkaben, ſom med hver Dag vinder større Betydning for
Videnſkaben og for Livet.

Legat.

Renten for 1856 af det til Latinskolen ſkjænkede og til Veile-
Antſkole overførte „Kolding Borgeres Legat“ 20 Rd. kunde
ikke uddeles iſſor, da man endnu ikke havde ſeet ſig iſtand til
tilveiebringe Underviſning i Sang, og Skolen deſuden havde be-
ſtaaet for kort til at de i Grundtſen faſtſatte Betingelſer kunde
fyldeſtgjøres. Beløbet indſattes derfor i Sparekaſſen og vil nu i
dette Eſteraar, tilligemed Renten for 1857, blive anvendt efter Be-
ſtemmelſen.

---

*) En nærmere Beſkrivelſe af Laboratoriet, ledsaget af en Tegning,
vil maaffee blive leveret i en af de følgende Beretninger om Skolen.

Fripladser.

I Amtskoledirektionens og Amtskoleraadets forenede Møde d. 31. Mai d. A. vedtoges efter Forstanderskabets, paa mit Forslag grundede, Indstilling, at der ved Beile-Amtsskole oprettes indtil 6 Fripladser for begavede fattige Børn i Amtet, for hvis Underholdning i Kolding og øvrige Forsyning, der paa anden Maade kan gjøres Udveie. Disse Pladser ville være at bortgive efter Indstilling af Skolens Forstanderskab, af Skoleraadet og Amtskoledirektionen i Forening.

Den offentlige Examen

i

Deile Amtskole

afholdes fra den 14de til den 22de Juli

i følgende Orden:

Den skriftlige Deel.

Onsdagen den 14de Juli.

Kl. 2—5. 3die Klasse B. Arithmetik.

Torsdagen den 15de Juli.

Kl. 8—11. 3die Klasse B. Tydsk Stiil.

„ 8—11. 2den Klasse. Dansk Stiil.

„ 8—11. 1ste Klasse. Fransk Stiil.

„ 2—5. 3die Klasse B. Fransk Stiil.

„ 2—5. 2den Klasse. Engelsk Stiil.

„ 2—5. 1ste Klasse. Dansk Stiil.

Fredagen den 16de Juli.

Kl. 8—11. 3die Klasse B. Dansk Stiil.

„ 8—11. 2den Klasse. Tydsk Stiil.

„ 2—5. 3die Klasse B. Engelsk Stiil.

„ 2—5. 1ste Klasse. Tydsk Stiil.

Den mundtlige Deel.

Mandagen den 19de Juli.

- Kl. 8—10. 3die Klasse B. Dansk.
 „ 8—10. 2den Klasse. Mathematisk.
 „ 10—12. 1ste Klasse. Historie og Geographi.
 „ 10—12. Forberedelsesklassen. Regning.
 „ 2—3. Forberedelsesklassen B. Tydsk.
 „ 3—4½. 3die Klasse B. Religion.
 „ 3—5. 2den Klasse. Dansk.
 „ 4½—6½. 3die Klasse B. Fransk.
 „ 5—7. 1ste Klasse. Regning.

Tirsdagen den 20de Juli.

- Kl. 8—10. 3die Klasse B. Historie og Geographi.
 „ 8—10. 2den Klasse. Physik.
 „ 10—11½. 1ste Klasse. Naturhistorie.
 „ 10—11. Forberedelseskl. A. Tydsk.
 „ 2—3. 2den Klasse. Fransk.
 „ 3—5. 3die Klasse B. Tydsk.
 „ 3—5. 2den Klasse. Naturhistorie.
 „ 5—6. 3die Klasse B. Regning.
 „ 5—7. 1ste Klasse. Religion.

Onsdagen den 21de Juli.

- Kl. 8—10. 3die Klasse B. Mathematisk.
 „ 8—10. 2den Klasse. Engelsk.
 „ 10—12. 1ste Klasse. Tydsk.
 „ 10—12. Forberedelsesklassen. Historie og Geographi.
 „ 3—5. 3die Klasse B. Naturhistorie.
 „ 3—5. 2den Klasse. Religion.
 „ 5—7. 1ste Klasse. Physik.
 „ 5—7. Forberedelsesklassen. Dansk.

Torsdagen den 22de Juli.

- Kl. 8—10. 3die Klasse B. Physik og Chemi.
 „ 8—10. 2den Klasse. Lydst.
 „ 10—12. 1ste Klasse. Danst.
 „ 10—12. Forberedelsesklassen. Religion.
 „ 2—3½. 2den Klasse. Regning.
 „ 3½—5. 1ste Klasse. Mathematik.
 „ 3—5. 3die Klasse B. Engelsk.
 „ 5—7. 2den Klasse. Historie og Geographi.
 „ 5—6. 1ste Klasse. Fransk.
 „ 6—7. Forberedelsesklassen. Naturhistorie.

Fredag Formiddag Kl. 9, den 23de Juli, meddeles Udfaldet af Examen. — Lørdagen den 17de Juli Kl. 9 prøves de indenbyes og Lørdagen den 21de August Kl. 9 de udenbyes Elever, som stiftes optagne i Skolen. — Mandagen den 23de August Kl. 9 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

Elevernes Forældre og Foresatte samt Andre, som interessere sig for Skolen og Underviisningen, indbydes herved til at bære Examen med deres Nærværelse.

H. C. F. Lassen.